YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu toinen jaosto)

15 päivänä kesäkuuta 2005 *

Asiassa T-17/02,

Fred Olsen, SA, kotipaikka Santa Cruz de Tenerife (Espanja), edustajinaan asianajajat R. Marín Correa ja F. Marín Riaño,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään J. Buendía Sierra, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

jota tukee

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään valtionasiamies N. Díaz Abad, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana,

jossa vaaditaan valtiontuesta NN 48/2001 — Espanja — Tuki Trasmediterráneavarustamolle — 25.7.2001 tehdyn komission päätöksen (EYVL 2002, C 96, s. 4) kumoamista,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Pirrung sekä tuomarit A. W. H. Meij, N. J. Forwood, I. Pelikánová ja S. S. Papasavvas,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.7.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

I *Yhteisön oikeuden säännökset*

A *Asetus (ETY) N:o 3577/92*

1 Palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) 7 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3577/92 (EYVL L 364, s. 7) 2 artiklan 4 kohdan mukaan julkisen palvelun velvoitteilla tarkoitetaan velvoitteita, joita kyseinen yhteisön laivanvarustaja ei omien taloudellisten etujensa kannalta katsoen ottaisi hoitaakseen tai ei ottaisi hoitaakseen samassa määrin tai samoilla ehdoilla.

2 Asetuksen N:o 3577/92 4 artiklassa todetaan, että kun jäsenvaltio tekee sopimuksia julkisesta palvelusta tai asettaa julkisen palvelun velvoitteita, tämä on tehtävä syrjimättä ketään yhteisön laivanvarustajaa. Jäsenvaltioiden on lisäksi pitäydyttävä vaatimuksissa, jotka koskevat määräsatamia, säännöllisyyttä, jatkuvuutta, toistuvuutta, palvelun tarjoamisen kapasiteettia, veloitettavia hintoja ja aluksen miehistöä.

Kaikille yhteisön laivanvarustajille on tarvittaessa maksettava korvausta julkisen palvelun velvoitteista.

3 Asetuksen N:o 3577/92 6 artiklan 2 kohdassa säädetään muun muassa, että kabotaasiin Kanarian saaristossa ei väliaikaisesti sovelleta asetusta N:o 3577/92 1.1.1999 asti.

B *Asetus (EY) N:o 659/1999*

4 [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 4 artiklan 3 kohdassa säädetään, että "jos komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että ilmoitetun toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ei ole epäilyjä ja jos toimenpide kuuluu [EY 87] artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, se päättää, että tuki soveltuu yhteismarkkinoille".

5 Asetuksen N:o 659/1999 26 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Komissio julkaisee *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* tiivistelmän päätöksistä, jotka se on tehnyt 4 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla — —. Tiivistelmässä ilmoitetaan mahdollisuudesta saada jäljennös päätöksestä todistusvoimaisella kielellä tai todistusvoimaisilla kielillä."

C *Yhteisön suuntaviivat meriliikenteen valtion tuelle*

6 Meriliikenteen valtion tuelle annettujen yhteisön suuntaviivojen (EYVL 1997, C 205, s. 5) 9 kohdassa esitetään ne edellytykset ja menettelyt, joiden perusteella tiettyjen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä suoranaisesti johtuvien liiketappioiden korvaamista ei pidetä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena. Siinä todetaan kuitenkin, että "poikkeukset [näihin edellytyksiin ja menettelyihin] voivat olla paikallaan esimerkiksi saarten välisessä säännöllisessä lauttaliikenteessä". Tällaisessa tapauksessa toimenpiteet on kuitenkin kyseisen kohdan mukaan ilmoitettava ja komissio arvioi ne yleisten valtiontukea koskevien sääntöjen perusteella.

D *Yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa annettu tiedonanto*

7 Yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa annetun komission tiedonannon (EYVL 2001, C 17, s. 4) 14 kohdassa todetaan seuraavaa:

"Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut eroavat tavallisista palveluista siten, että viranomaiset katsovat niitä tarvittavan, vaikka markkinoilla ei ole riittävästi kannusteita palvelujen tarjoamiseen. — — Jos viranomaiset katsovat, että jotkin palvelut ovat yleishyödyllisiä ja että markkinavoimat eivät ehkä tarjoaisi niitä tyydyttävästi, viranomaiset voivat päättää, että yleishyödyllisten palvelujen velvoitetta sovelletaan nämä tarpeet tyydyttävään palvelujen tarjontaan."

8 Yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa annetun komission tiedonannon 22 kohdassa todetaan seuraavaa:

"Jäsenvaltioille myönnetyllä [yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun] määrittelyvapaudella tarkoitetaan sitä, että jäsenvaltiot ovat ensisijaisesti vastuussa [tällaisten] — — palvelujen määrittelemisestä toiminnan erityispiirteiden perusteella. Tätä määrittelyvapautta voidaan valvoa ainoastaan ilmeisten virheiden havaitsemiseksi. Jäsenvaltiot voivat myöntää erityis- tai yksinoikeuksia, joita palveluja tarjoavat yritykset tarvitsevat, säännellä yritysten toimintaa ja tarvittaessa rahoittaa niitä. — — Se, mikä palvelu katsotaan yleishyödylliseksi ja kuinka palvelua olisi tarjottava, ovat kysymyksiä, joista on päätettävä ensi sijassa paikallisella tasolla. Komission tehtävä on varmistaa, että käytetyt keinot ovat yhteisön lainsäädännön mukaiset. Jotta [EY] 86 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua poikkeusta voidaan soveltaa, julkisen palvelun tehtävä on määriteltävä selvästi ja tehtävän on perustuttava julkisen vallan päätökseen (mukaan luettuna sopimukset) — —. Tämä velvoite on tarpeen oikeusvarmuuden ja avoimuuden varmistamiseksi kansalaisten suhteen ja se on välttämätön komission tekemää suhteellisuusarviointia varten."

II *Espanjan oikeuden säännökset*

A *Kuninkaan asetus nro 1876/78*

9 Real Decreton nro 1876/78, joka on annettu 8.7.1978 ja jossa on kyse kansallisen edun mukaisten meriliikenneyhteyksien liikennöimistä koskevan järjestelmän käyttöönottamisesta (Boletín Oficial del Estado, jäljempänä BOE, nro 1876/78, 10.8.1978, s. 18761; jäljempänä kuninkaan asetus nro 1876/78), 1 §:llä valtuutetaan Espanjan liikenne- ja viestintäministeri tekemään Trasmediterránea SA -nimisen yhtiön (jäljempänä Trasmediterránea) kanssa sopimus, jossa säännellään kansallisen edun mukaisten meriliikenneyhteyksien liikennöimistä.

10 Kuninkaan asetuksen nro 1876/78 2 §:n mukaan sopimuksen on kaikissa tapauksessa oltava mainitun asetuksen liitteenä olevan eritelmän (jäljempänä eritelmä) perusperiaatteiden mukainen.

11 Eritelmän perusperiaatteen nro 5 mukaan sopimuksessa tarkoitettujen palvelujen muuttamiselle on saatava sopimusosapuolena olevan viranomaisen lupa.

12 Eritelmän perusperiaatteessa nro 25 säädetään valtiontili-nimisestä kirjanpitomenetelmästä, jonka avulla voidaan määrittää julkisista varoista tehtävät sijoitukset, jotka ovat tarpeen sopimuksen taloudellisen ja rahoituksellisen tasapainon varmistamiseksi. Kyseiset panokset kirjataan valtiontiliin, joka muodostuu toiminta-nimisestä pääluokasta ja investoinnit-nimisestä pääluokasta. Kumpaankin näistä pääluokista sisältyy tulot-niminen luku ja menot-niminen luku, joissa puolestaan on eri kohtia.

13 Eritelmän perusperiaatteessa nro 25 olevan A kohdan a alakohdan mukaan valtiontilin toiminta-pääluokan tuloihin sisältyy siten muun muassa seuraavaa:

"1. Liikennöintitulot — Yhtiö saa rahoituksensa ensisijaisesti palvelun käyttäjien maksamista maksuista. [Sopimuspuolena oleva viranomainen] vahvistaa markkinaehtojen perusteella maksut, joita on sovellettava — — palvelutaulukossa esitetyillä reiteillä [tarjottavien palvelujen osalta].

— —

3. Valtion sijoitukset (toiminta) — Valtiontilin selvittämisen kannalta tuloina pidetään summia, jotka valtio on maksanut avustuksena kullekin tilikaudelle kyseisen tilin A kohdan tasapainottamiseksi ja joiden on sisällyttävä valtion yleiseen talousarvioon."

14 Eritelmän perusperiaatteessa nro 25 olevan A kohdan b alakohdan mukaan valtiontilin toiminta-luvun menoihin kuuluu muun muassa seuraavaa:

"1. Hyväksyttyjen sopimusten liikenteeseen ja varustamolle kuuluvien alusten käyttämiseen liittyvät menot ja alusten vuokraamisesta aiheutuvat menot mukaan lukien aikaisemmin myönnettyjen sosiaalisten oikeuksien ylläpitäminen.

— —

5. Yleiset hallintokulut, jotka aiheutuvat kansallisen edun mukaisten meriliikenneyhteyksien liikennöimisestä mukaan lukien kulut, jotka koskevat aikaisemmin myönnettyjen sosiaalisten oikeuksien ylläpitämisestä.

— —

7. Varustamolle maksettava korvaus — varustamolla on sille tämän sopimuksen perusteella kuuluvien velvoitteiden täyttämiseksi käytettävänään asianmukaiset varat ja tarvittavat lisäkorvaukset välttämättömän teknisen rakennemuutoksen toteuttamiseksi toiminnan osalta ja sellaisen taloudellisen elinkelpoisuuden saavuttamiseksi,

jolla palvelujen asianmukainen tarjoaminen on mahdollista taata. Tätä varten varustamolle maksettava korvaus on tietty prosenttiosuus liikennöinti- ja ravintolatuloista muodostuvista tuloista, ja kyseinen prosenttiosuus vahvistetaan joka vuosi yhtäältä toimintaa varten maksettujen valtion sijoitusten ja toisaalta toiminnan kokonaismenojen välisen suhteen perusteella siten, että näistä menoista vähennetään itse korvaus.

Sovellettavat prosenttimäärät [ovat käänteisesti suhteelliset kyseiseen suhteeseen nähden]."

15 Eritelmän perusperiaatteessa nro 25 olevan B kohdan a alakohdan mukaan valtiontilin investoinnit-pääluokan tulot muodostuvat valtion sijoituksista. Kyseisen säännöksen mukaan "valtiontilin selvittämisen kannalta tuloina pidetään summia, jotka valtio on maksanut avustuksena kullekin tilivuodelle tasapainottaakseen kyseisen tilin [investointi-pääluokan] ja joiden on sisällyttävä valtion yleiseen talousarvioon".

16 Eritelmän perusperiaatteessa nro 26 säädetään seuraavaa:

"Valtion maksamien sijoitusten summa maksetaan ennakolta neljännesvuosittain neljänä suorituksena sen jälkeen kun tilien tasoittamishetkellä kertyneet korot on selvitetty. Jos selvitettäessä valtiontiliä tietyn tilikauden osalta on syntynyt ylijäämää — —, kyseinen ylijäämä jää varustamon käyttöön ja se kirjataan seuraavan tilikauden laskelman tuloksi. — — Jos sitä vastoin kyseisen selvittämisen jälkeen ilmenee alijäämää, valtio hyvittää varustamoa maksamalla sille kyseisen alijäämän määrän valtion seuraavan varainhoitovuoden yleisestä talousarviosta."

17 Eritelmän perusperiaatteessa nro 28 säädetään, että varustamo laatii joka neljäs vuosi investointisuunnitelman, jossa vahvistetaan muun muassa henkilöstöpolitiikkaa koskevat tavoitteet. Kyseinen suunnitelma esitetään hallituksen hyväksyttäväksi.

B *Kuninkaan asetus nro 1466/1997*

18 Real Decretossa nro 1466/1997, joka on annettu 19.9.1997 (BOE 20.9.1997, s. 27712; jäljempänä kuninkaan asetus nro 1466/1997), säädetään yleisen edun mukaisia säännöllisiä kabotaasimeriliikenteen reittejä koskevasta oikeudellisesta järjestelmästä Espanjassa lukuun ottamatta Kanarian saaristoon kuuluvien saarien välisiä säännöllisiä kabotaasimeriliikenteen reittejä, jotka kuuluvat Kanarian autonomisen yhteisön yksinomaisen toimivallan piiriin.

C *Asetus nro 113/1998*

19 Consejería de Turismo y Transportes de la Comunidad Autónoma de Canariasin (Kanarian autonomisen yhteisön turismi- ja liikenneneuvosto) 23.7.1998 antamassa asetuksessa nro 113/1998 vahvistetaan Kanarian autonomisen yhteisön säännöllistä saarikabotaasiliikennettä koskevat julkisen palvelun velvoitteet (*Boletín Oficial de Canarias* 29.7.1998, s. 8477; jäljempänä asetus nro 113/1998).

20 Asetuksen nro 113/1998 liitteessä säädetään viidestä meriliikenteen reitistä, ja siinä määritellään eri saarten välillä turvattavat yhteydet, toistuvuus, säännöllisyys,

käytettävien alusten tekniset ominaisuudet ja veloitettavat enimmäismaksut. Kyseiset reitit ovat seuraavat:

— reitti 1: Santa Cruz de Tenerife — Las Palmas de Gran Canaria sekä Morro Jable ja toiseen suuntaan

— reitti 2: Valle Gran Rey — Playa Santiago — San Sebastián Gomera — Los Cristianos ja toiseen suuntaan

— reitti 3: Los Cristianos — San Sebastián Gomera — Valverde — Santa Cruz de La Palma ja toiseen suuntaan

— reitti 4: Santa Cruz de Tenerife — Las Palmas de Gran Canaria — Puerto del Rosario — Arrecife ja toiseen suuntaan

— reitti 5: Santa Cruz de Tenerife — Santa Cruz de La Palma ja toiseen suuntaan.

Tosiseikat

I *Vuoden 1978 sopimus*

21 Espanjan valtio ja Trasmediterránea tekivät kuninkaan asetuksen nro 1876/78 ja siihen liitetyn eritelmän perusteella notaarin 4.9.1978 vahvistamalla asiakirjalla 20 vuodeksi 1.1.1978 voimaan tulevan sopimuksen, joka koski kansallisen edun mukaisten meriliikenneyhteyksien hallinnointia ja liikennöintiä (jäljempänä vuoden

1978 sopimus). Kyseisen sopimuksen perusteella Trasmediterránea hoitaa kyseessä olevia julkisia palveluja valtion nimissä väliaikaisesti sopimuspuolena olevan viranomaisen suojelun, tarkkailun ja valvonnan alaisena.

22 Sopimuspuolena oleva viranomainen irtisanoi 19.5.1995 vuoden 1978 sopimuksen, joka oli ollut sellainen sopimus, joka oli uudistettavissa hiljaisesti kahden vuoden kauden ajaksi. Kyseinen sopimus päättyi 31.12.1997.

23 Espanjan viranomaiset toteuttivat vuoden 1978 sopimuksen loppuselvityksen ja varasivat 24.4.2001 annetun lain nro 4/2001 (BOE 25.4.2001, s. 15021) perusteella 15 560 625 000 Espanjan pesetan (ESP) (eli 93 521 239,77 euron) suuruisen ylimääräisen määrärahan yleisen edun mukaisten meriliikenneyhteyksien hoitamisesta aiheutuneen tappion korvaamiseksi tilikaudella 1997 (jäljempänä vuoden 1997 avustus) ja kyseiseen sopimukseen liittyvien oikeuksien ja velvoitteiden lopulliseksi selvittämiseksi (jäljempänä loppuselvitystä varten myönnetty avustus).

24 Vuoden 1997 avustuksella ja loppuselvitystä varten myönnetyllä avustuksella korvataan etenkin kolmeen Trasmediterránean henkilöstön uudelleenjärjestelysuunnitelmaan liittyvät menot.

25 Vuoden 1997 avustuksella korvataan siten etenkin 2,201 miljardin ESP:n (eli 13 228 276,42 euron) suuruinen meno, joka on kirjattu valtiontilin toimintapääluokkaan tilikaudelle 1997 kausia 1990–1994 ja 1995–1997 koskevien uudelleenjärjestelysuunnitelmien johdosta. Kautta 1990–1994 koskevaan uudelleenjärjestelysuunnitelmaan liittyvien menojen kirjaaminen perustuu näiden menojen jaksottamiseen useille tilikausille intervención general de la administración del Estadon (valtion yleinen tarkastusvirasto, jäljempänä IGAE) hyväksymällä tavalla. Kautta 1995–1997 koskevaan uudelleenjärjestelysuunnitelmaan liittyvien menojen

kirjaaminen valtiontiliin tilikaudella 1997 perustuu IGAE:n antaman hyväksynnän puuttuessa sopimuspuolena olevan viranomaisen nimenomaiseen lupaan, sillä kyseisen viranomaisen mukaan uudelleenjärjestelysuunnitelma vähentää valtion vuotuista panostusta valtiontilin toiminta-pääluokan perusteella.

26 Loppuselvitystä varten myönnetyllä avustuksella korvataan etenkin kautta 1996–1997 koskevaan uudelleenjärjestelysuunnitelmaan liittyvät menot, ja korvauksen määrä on ollut 2,624 miljardia ESP (eli 15 770 557,62 euroa). Kyseinen summa on kirjattu valtiontilin toiminta-pääluokkaan sopimuspuolena olevan viranomaisen selvityksen yhteydessä tekemällä kahdella päätöksellä, jotka on päivätty 26.10.1998 ja 25.2.1999.

II *Kantajan kantelut ja vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskeva ehdotus*

27 Kantaja on Espanjan oikeuden mukaan perustettu varustamo, joka liikennöi Kanarian saaristoon kuuluvien saarien välisiä reittejä Trasmediterránean kanssa kilpaillen. Se on tehnyt komissiolle useita kanteluja vuoden 1978 sopimuksen osalta. Näiden kantelujen johdosta komissio on aloittanut kyseistä sopimusta koskevan tutkintamenettelyn.

28 Tämän menettelyn yhteydessä komissio lähetti Espanjan viranomaisille kirjeen, joka oli päivätty 3.12.1997. Kyseisessä kirjeessä komissio totesi, että vuosittaisen toiminnan alijäämän takaisinmaksamiseksi suoritettavat maksut, jotka katetaan valtion yleisestä talousarviosta, saattoivat olla valtiontukea. Se tarkensi, että edellytykset, joiden perusteella suoraan julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseen liittyvän toiminnan alijäämän perusteella myönnetty korvaus voidaan jättää katsomatta valtiontueksi, eivät näyttäneet täyttyvän nyt esillä olevassa asiassa.

29 Se totesi tämän jälkeen, ettei tällainen tuki voi myöskään kuulua EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 2 ja 3 kohdassa (josta on muutettuna tullut EY 87 artiklan 2 ja 3 kohta) määrättyjen poikkeusten piiriin.

30 Se huomautti lopuksi, että "EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdassa (josta on tullut EY 86 artiklan 2 kohta) määrätty poikkeus ei [ollut] sovellettavissa, koska kyseiset palvelut eivät olleet yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja sillä perusteella, että oli olemassa muita varustamoja, jotka kilpailivat [Trasmediterránean] kanssa eräillä tai kaikilla reiteillä". Se totesi vielä, että "valtiontukia koskevien sääntöjen soveltaminen ei oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä tuottamasta kyseisiä palveluja siltä osin kuin julkisia tukia koskevissa säännöissä edellytetään tarjouskilpailun järjestämistä".

31 Komissio kehotti Espanjan viranomaisia näin ollen EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan (josta on tullut EY 88 artiklan 1 kohta) perusteella toteuttamaan aiheelliset toimenpiteet vuoden 1978 sopimukseen perustuvan järjestelmän mukauttamiseksi yhteisön lainsäädännön ja etenkin julkisesta palvelusta tehtyjä sopimuksia koskevien sääntöjen mukaiseksi (jäljempänä aiheellisia toimenpiteitä koskeva ehdotus).

32 Vastauksena aiheellisia toimenpiteitä koskevaan ehdotukseen Espanjan viranomaiset lähettivät komissiolle 21.1.1998 päivätyn kirjeen, jossa ne totesivat, että ne olivat tehneet Trasmediterránean kanssa uuden sopimuksen kuninkaan asetuksen nro 1466/1997 perusteella järjestetyn hankintamenettelyn jälkeen (jäljempänä vuoden 1998 sopimus). Ne tarkensivat myös, että vuoden 1998 sopimusta sekä komissiolle kuninkaan asetuksen nro 1466/1997 osalta toimitettuja selvennyksiä oli pidettävä aiheellisina toimenpiteinä.

33 Vuoden 1998 sopimus ei kata Kanarian saaristoon kuuluvien saarien välisiä meriliikenneyhteyksiä, jotka kuuluvat Kanarian autonomisen yhteisön viranomaisten yksinomaiseen toimivaltaan.

III *Kanarian saaristoon kuuluvien saarten välisiä reittejä koskeva väliaikainen järjestely*

34 Trasmediterránea pyysi Kanarian hallitukselta 18.12.1997 päivätyllä kirjeellä oikeutta tarjota vuoden 1998 ensimmäisestä vuosineljänneksestä lukien niitä saartenvälisiä palveluita, joista se oli huolehtinut 31.12.1997 saakka vuoden 1978 sopimuksen perusteella.

35 Kanarian viranomaiset myönsivät Trasmediterránealle samana päivänä tehdyllä päätöksellä väliaikaisen luvan tarjota niitä palveluja, joista se huolehti Kanarian saaristoon kuuluvien saarien välillä vuoden 1978 sopimuksen perusteella. Päätöksessä tarkennettiin, että kyseisten palvelujen tarjoamisesta mahdollisesti aiheutuvat tappiot voitaisiin kattaa, kun tarvittavat varat siirrettäisiin tätä tarkoitusta varten valtion yleisestä talousarviosta Kanarian hallitukselle. Kyseinen väliaikainen lupa uudistettiin peräkkäin 30.3., 11.6. ja 9.10.1998 tehdyillä päätöksillä. Nämä neljä lupaa muodostavat järjestelmän, jonka yhteydessä Trasmediterránea on tarjonnut palveluita, joiden perusteella vuoden 1998 avustus on myönnetty (jäljempänä väliaikainen järjestelmä). Päätöksessä, joka on tehty 9.10.1998, todettiin, että lupa tarjota näitä palveluja on myönnetty siihen saakka kunnes reittejä koskevat sopimukset on lopullisesti tehty asetuksessa nro 113/1998 säädetyn menettelyn mukaisesti.

36 Väliintulija on todennut vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen ilman, että kantaja olisi sitä tältä osin kiistänyt, että Trasmediterránean väliaikaisen järjestelmän perusteella tarjoamat palvelut olivat samanlaisia kuin asetuksessa nro 113/1998 tarkoitetut palvelut.

37 Vastikkeena saaristoon kuuluvien saarien välisten merikabotaasipalvelujen tarjoamisesta vuonna 1998 Trasmediterránea pyysi Kanarian viranomaisilta 2 538,9 miljoonan ESP:n (eli 15 259 096,32 euron) suuruista taloudellista korvausta.

38 Kanarian viranomaiset hylkäsivät tämän vaatimuksen 29.3.1999 tekemällään päätöksellä. Trasmediterránea esitti tähän päätökseen oikaisuvaatimuksen. Tämän jälkeen Kanarian viranomaiset nimittivät asiantuntijan laatimaan kertomuksen, jonka perusteella ne totesivat, että Trasmediterránealla oli oikeus saada 1,650 miljardia ESP (eli 9 916 699,72 euroa) taloudellisena korvauksena tiettyjen saaristoon kuuluvien saarien välisten meriliikenteen reittien liikennöimisestä aiheutuneista tappioista vuonna 1998 (jäljempänä vuoden 1998 avustus).

39 Asetuksen nro 113/1998 perusteella Kanarian viranomaiset pyysivät 17.8.1998 mahdollisia hakijoita tekemään lupahakemukset viiden mainitussa asetuksessa määritellyn säännöllisen saarikabotaasiliikenteen reitin liikennöimiseksi. Säädetyssä määräajassa ei esitetty yhtään tämän suuntaista hakemusta. Kanarian viranomaiset käynnistivät näin ollen asetuksen nro 113/1998 mukaisesti asianomaisia reittejä koskevat tarjouskilpailut. Yhdenkään näiden linjojen osalta ei ole tehty sopimusta mainitun asetuksen perusteella ennen 19.9.2002.

Riidanalainen päätös

40 Kantaja teki komissiolle useita kanteluja, jotka koskivat etenkin vuoden 1997 avustusta, loppuselvitystä varten myönnettyä avustusta ja vuoden 1998 avustusta. Näissä kanteluissa kantaja väitti etenkin, että vuoden 1997 avustus ja loppuselvitystä varten myönnetty avustus olivat uusia tukia.

41 Näiden kantelujen johdosta komissio teki 25.7.2001 päätöksen, joka koskee vuoden 1997 avustusta ja loppuselvitystä varten myönnettyä avustusta sekä vuoden 1998 avustusta (jäljempänä riidanalainen päätös).

42 Komissio katsoi vuoden 1997 avustuksen ja loppuselvitystä varten myönnetyn avustuksen osalta, että ne olivat valtiontukea, mutta että kyse oli EY 88 artiklassa ja asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan b kohdan i alakohdassa tarkoitetuista olemassa olevista tuista siltä osin kuin tuet perustuivat sopimukseen, jonka Espanjan viranomaiset olivat tehneet ja jonka ne olivat hyväksyneet ennen EY:n perustamissopimuksen voimaantuloa Espanjassa.

43 Siltä osin kuin oli kyse erityisesti loppuselvitystä varten myönnetyn avustuksen siitä osasta, jolla katetaan henkilöstön uudelleenjärjestelyistä aiheutuneita menoja, riidanalaisessa päätöksessä todetaan, että toiminnan päättymiseen liittyvät toimenpiteet "perustuvat kyseisen sopimuksen [perusperiaatteeseen] nro 25, jossa määrätään a) siitä, että työntekijöiden oikeuksien ylläpitämisestä aiheutuvat menot siirretään kirjanpitoon käyttökuluina, jotka katetaan valtion talousarviosta, sekä b) yrityksen henkilöstön vähentämistä koskevista toimenpiteistä". Kyseisen päätöksen mukaan "b kohdassa tarkoitetut toimenpiteet, jotka on mainittu myös [perusperiaatteessa nro] 28, perustuvat kahden sellaisen henkilöstön vähentämissuunnitelman täytäntöönpanoon, joista ensimmäinen koskee kautta 1990–1994 ja jälkimmäinen kautta 1995–1997".

44 Riidanalaisessa päätöksessä todetaan vuoden 1998 avustuksen osalta, että kyse on asetuksen N:o 659/1999 1 artiklassa tarkoitetusta uudesta tuesta, joka olisi pitänyt ilmoittaa EY 88 artiklan 3 kohdan perusteella. Siinä tarkennetaan, että kyseiseen tukeen ei voida soveltaa EY 87 artiklan 2 ja 3 kohdassa määrättyjä poikkeuksia. Siinä todetaan tämän jälkeen, että on tutkittava, voiko kyseinen tuki kuulua EY 86 artiklan 2 kohdassa määrätyn poikkeuksen piiriin.

45 Viimeksi mainitulta osin riidanalaisessa päätöksessä tarkennetaan, että "jotta voidaan selvittää Trasmediterráne alle vuonna 1998 uskottujen julkisen palvelun velvoitteiden olemassaolo ja ulottuvuus sekä se, oliko viimeksi mainitulle tarpeen maksaa korvausta niistä kuluista, jotka sille on aiheutunut velvoitteidensa täyttämisestä, komission on tutkittava, onko olemassa sellaisia muita toimijoita, jotka tarjoavat [Trasmediterránean] tarjoamia palveluja vastaavia palveluja ja jotka täyttävät asetuksessa nro 113/1998 säädetyt edellytykset." Riidanalaisessa päätöksessä todetaan tämän jälkeen, että mikään muu toimija ei täyttänyt kaikkia

asetuksessa nro 113/1998 säädettyjä velvoitteita ja että pelkästään Trasmediterránea täytti kyseisessä asetuksessa säädetyt edellytykset reittien nro 1, 3 ja 4 osalta sekä reitin nro 2 osalta vahvistetut edellytykset Playa Santiagon satamaan suuntautuvia reittejä lukuun ottamatta.

46 Vuoden 1998 avustuksen määrän laskennan osalta riidanalaisessa päätöksessä todetaan seuraavaa:

"Valittu menetelmä perustuu niiden menojen arvioimiseen, joihin tietyn toimijan on sitouduttava Kanarian viranomaisten kyseisten reittien osalta asettamien julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi. Eri kohtia koskevat viitetiedot on saatu markkinoilla toimivilta meriliikenteen toimijoilta ja etenkin yksityisiltä toimijoilta sekä — — Instituto Canario de Estadísticasilta [(Kanarian tilastotoimisto)]. "

47 Riidanalaisessa päätöksessä tarkennetaan vielä, että "Trasmediterráneelle maksettu korvaus on hieman pienempi kuin julkisen palvelun velvoitteeseen liittyvien lisäkustannusten arvioitu summa, joka on laskettu yksinomaan niiden Trasmediterránen tarjoamien palvelujen, joita asetuksessa nro 113/1998 säädettyjen vaatimusten täyttäminen edellyttää, aiheuttamien kustannusten perusteella vähentämällä kyseisten kustannusten kokonaissummasta näiden palvelujen hoitamisesta saadut tulot".

48 Vuoden 1998 avustuksen katsotaan näin ollen riidanalaisessa päätöksessä kuuluvan EY 86 artiklan 2 kohdassa määrätyn poikkeuksen piiriin.

49 Komission yksiköt lähettivät 27.9.2001 kantajan neuvonantajalle sähköpostin. Kyseisessä sähköpostissa todettiin seuraavaa:

"Kuten puhelimitse on sovittu, lähetämme ohessa jäljennöksen siitä Espanjan viranomaisille 25.7.2001 toimitetusta kirjeestä — ilman luottamuksellisia tietoja — joka koskee Trasmediterránea-päätöstä. Kyseinen päätös julkaistaan lähiaikoina Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Tämä sähköposti ei missään tapauksessa ole komission antama ehdoton sitoumus."

50 Komissio julkaisi 20.4.2002 *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* tiedonannon, jossa se ilmoitti kolmansille — asiaan liittyvät olennaiset tiedot tiivistetysti esittäen — ettei se aikonut vastustaa Trasmediterráneelle myönnettyjä avustuksia (EYVL C 96, s. 4). Tiedonannossa todettiin, että "päätöksen teksti (ilman luottamuksellisia tietoja) on julkaistu todistusvoimaisella kielellä/todistusvoimaisilla kielillä seuraavalla [komission pääsihteeristön Internet-sivulla, jonka sähköinen osoite on] http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids".

Asian käsittelyn vaiheet

51 Kantaja nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 29.1.2002 toimittamallaan kannekirjelmällä.

52 Espanjan kuningaskunta toimitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 29.5.2002 väliintulohakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen komission vaatimuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen

laajennetun toisen jaoston puheenjohtaja hyväksyi tämän väliintulohakemuksen 27.9.2002 antamallaan määräyksellä. Väliintulija toimitti väliintulokirjelmänsä ja muut asianosaiset tätä kirjelmää koskevat huomautuksensa asetetuissa määräajoissa.

53 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn sen jälkeen kun se oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan perusteella toteuttanut prosessinjohtotoimia, joita olivat joukko asianosaisille ja väliintulijalle esitettyjä kirjallisia kysymyksiä. Väliintulija, jota oli kehotettu vastaamaan näihin kysymyksiin kirjallisesti ja ennen suullisen käsittelyn järjestämistä, vastasi niihin 5.7.2004 päivätyllä kirjeellä.

54 Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin ja suullisiin kysymyksiin kuultiin 13.7.2004 pidetyssä istunnossa.

55 Kantaja pyysi istunnossa saada toimittaa jäljennöksen Tribunal superior de justicia de Canariasin (Espanja) 24.10.2003 antamasta tuomiosta nro 551/2003, jolla kumotaan osittain asetus nro 113/1998. Sen jälkeen kun vastaajan ja väliintulijan huomautukset kyseisen asiakirjan, jonka jäljennöksen ne ovat saaneet, toimittamisesta oli kuultu, asianomainen asiakirja liitettiin oikeudenkäyntiasiakirjoihin.

56 Väliintulija pyysi saada toimittaa jäljennöksen Tribunal superior de justicia de Canariasin 24.10.2003 antamaa tuomiota vastaan tehdystä valituksesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi 1.12.2004 tehdyllä päätöksellä sen, että kyseisen asiakirjan jäljennös liitetään oikeudenkäyntiasiakirjoihin ja että se toimitetaan vastaajalle ja kantajalle. Väliintulija ei ole jättänyt mainittua asiakirjaa säädetyssä määräajassa.

57 Suullinen käsittely päätettiin 25.2.2005.

Asianosaisten ja väliintulijan vaatimukset

58 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ottaa kanteen tutkittavaksi

— määrää asian selvittämistoimena, että komissio, Espanjan kuningaskunta ja Trasmediterránea esittävät tiettyä näyttöä

— kumoaa riidanalaisen päätöksen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

59 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kantajan vaatimukset näytön esittämisestä

— jättää kanteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää sen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

60 Espanjan kuningaskunta, joka tukee väliintulijana komission vaatimuksia, vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kantajan vaatimukset näytön esittämisestä

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

I *Asianosaisten ja väliintulijan lausumat*

61 Komissio kiistää kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset ilman, että se olisi tehnyt tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevaa oikeudenkäyntiväitettä erillisellä asiakirjalla. Kiistämisen tueksi se vetosi aluksi kahteen tutkimatta jättämisen perusteeseen, joista ensimmäinen koski kanteen nostamista liian myöhään ja jälkimmäinen sellaisen asiakirjan puuttumista, joka voi olla kanteen kohteena. Komissio on vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esittämään kysymykseen nimenomaisesti todennut, että se pysyttää ensimmäisen tutkimatta jättämisen perusteensa, mutta että se luopuu vetoamasta jälkimmäiseen perusteeseen.

62 Kanteen väitetyn myöhästyneen nostamisen osalta komissio väittää, että koska riidanalaisen päätöksen teksti on toimitettu suoraan kantajalle, kyseistä päätöstä koskevan kanteen nostamiselle asetettu määräaika alkaa kulua kyseisestä päätöksen toimittamispäivästä, jolloin kantaja on saanut tiedon mainitun päätöksen sisällöstä.

63 Esillä olevassa asiassa kantajalle on komission mukaan ilmoitettu riidanalaisen päätöksen tekstistä sähköpostilla, jonka komission yksiköt lähettivät sille 27.9.2001 eli yli neljä kuukautta ennen nyt käsiteltävänä olevan kanteen nostamista. Kanne on näin ollen nostettu liian myöhään.

64 Kantajan vastaukseen antamassaan vastauksessa komissio myöntää kuitenkin, että riidanalaisen päätöksen toimittaminen on muodoltaan saattanut aikaansaada tiettyä sekaannusta kantajan mielessä päätöksen ulottuvuuden osalta. Suullisessa käsittelyssä komissio on myöntänyt, että 27.9.2001 lähetetyn sähköpostin sanamuoto on voinut johtaa siihen, että kantaja on erehtynyt anteeksi annettavalla tavalla siitä, missä ajassa kanne on nostettava.

65 Kantaja kiistää sen, että se olisi nostanut kanteensa liian myöhään.

66 Se väittää tältä osin aluksi, että jo EY 230 artiklan sanamuodosta ilmenee, että päivä, jona säädöksestä saadaan tieto, on kanteen nostamista koskevan määräajan alkamispäivän perusteena toissijainen säädöksen julkaisemispäivään tai sen tiedoksiantamispäivään verrattuna (asia C-122/95, Saksa v. neuvosto, tuomio 10.3.1998, Kok. 1998, s. I-973, 35 kohta).

67 Kantaja toteaa vielä, että koska vakiintuneena käytäntönä on, että esillä olevassa asiassa riitautetun kaltaiset komission päätökset julkaistaan, se saattoi perustellusti luottaa siihen, että päätös julkaistaan ja katsoa näin ollen, että kanteen nostamisen määräaika alkaisi kulua vasta tästä julkaisemispäivästä alkaen (ks. vastaavasti asia T-14/96, BAI v. komissio, tuomio 28.1.1999, Kok. 1999, s. II-139, 35 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Näin on esillä olevassa asiassa sitäkin suuremmalla syyllä sen vuoksi, että 27.9.2001 lähetetyssä sähköpostissa ilmoitettiin yhtäältä, että päätös julkaistaisiin lähiaikoina Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä, ja toisaalta, että mainittu sähköposti ei missään tapauksessa ollut komission antama ehdoton sitoumus.

68 Kantajan mukaan kanteen nostamista koskevan määräajan alkamispäivän vahvistamisen kannalta ratkaisevaa olisi voinut olla ainoastaan komission virallisesti suorittama tiedoksi antaminen. Esillä olevassa asiassa päätöstä ei kuitenkaan kiistattomasti ole annettu virallisesti tiedoksi sillä perusteella, että tiedoksianto on osoitettu henkilölle, jolla ei ole mitään valtuutta edustaa kantajaa, että komissio on korostanut päätöksen toimittamisen epävirallista luonnetta ja että koska riidanalaista päätöstä ei ole osoitettu kantajalle, kyseinen päätös olisi pitänyt antaa sille virallisesti tiedoksi.

69 Kyseinen päätöksen toimittaminen on lisäksi selvästi ristiriidassa niiden hyvästä hallintotavasta Euroopan komission henkilöstölle suhteissaan yleisöön annettujen toimintasääntöjen kanssa (jäljempänä toimintasäännöt), jotka on liitetty komission työjärjestykseen (EYVL 2000, L 308, s. 26 ja s. 32) ja joiden mukaan tiedoksi annettavassa päätöksessä olisi selkeästi kerrottava mahdollisuudesta hakea muutosta ja siitä, miten muutosta haetaan. Esillä olevassa asiassa tätä vaatimusta ei kuitenkaan ole noudatettu.

70 Kantaja väittää vielä, että jäsenvaltioiden hallinto-oikeudessa selkeästi vahvistettujen oikeusperiaatteiden mukaan puutteellisilla tiedonannoilla tai tiedonannoilla, jotka eivät ole sellaisten tärkeinä määrättyjen muodollisten vaatimusten mukaisia, joita ovat esimerkiksi käytettävänä olevaa muutoksenhakumahdollisuutta koskevat tiedot,

ei ole mitään vaikutuksia eli niiden johdosta muun muassa kanteen nostamisen määräaika ei ala kulua. Tällaiset periaatteet on vahvistettu etenkin oikeusjärjestelmää ja hallintomenettelyä koskevan yleisesti sovellettavan Espanjan lain 58 §:n 2 momentissa.

71 Se toteaa lopuksi nostaneensa kanteensa niiden tietojen perusteella, joita se on voinut saada riidanalaisesta päätöksestä komission Internet-sivuja tutkimalla.

II *Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta*

72 EY 230 artiklan viidennen kohdan mukaan kumoamiskanteet on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa. Kyseinen määräaika alkaa kulua säädöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei säädöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon.

73 Kyseisen määräyksen sanamuodosta ilmenee, että päivä, jona säädöksestä saadaan tieto, on kanteen nostamista koskevan määräajan alkamispäivän perusteena toissijainen säädöksen julkaisemispäivään tai sen tiedoksiantamispäivään nähden (ks. edellä 66 kohdassa mainittu asia Saksa v. neuvosto, tuomion 35 kohta ja asia T-190/00, Regione Siciliana v. komissio, tuomio 27.11.2003, Kok. 2003, s. II-5015, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Oikeuskäytännöstä seuraa myös, että silloin, kun säädöstä ei ole julkaistu tai annettu tiedoksi, sen, joka on tietoinen itseään koskevan säädöksen olemassaolosta, on pyydettävä koko säädösteksti kohtuullisessa ajassa, mutta että tämä varaus huomioon ottaen kanteen nostamiselle varattu määräaika voi alkaa kulua vasta siitä hetkestä lähtien, kun kyseinen kolmas on saanut kyseisen säädöksen sisällöstä ja perusteluista niin täsmälliset tiedot, että se voi menestyksekkäästi käyttää kanneoikeuttaan (asia 236/86, Dillinger Hüttenwerke v. komissio, tuomio 6.7.1988, Kok. 1988, s. 3761, 14 kohta ja asia C-309/95, komissio v. neuvosto, tuomio 19.2.1998, Kok. 1998, s. I-655, 18 kohta).

74 Tämän saman määräyksen tarkoituksessa tiedoksi antaminen on toimi, jolla yksittäistapausta koskevan päätöksen antaja toimittaa kyseisen päätöksen niille, joille se on osoitettu, ja antaa niille näin ollen mahdollisuuden tutustua siihen (ks. vastaavasti asia 6/72, Europemballage ja Continental Can v. komissio, tuomio 21.2.1973, Kok. 1973, s. 215, Kok. Ep. II, s. 89, 10 kohta ja asia T-338/94, Finnboard v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1617, 70 kohta). Tämä tulkinta ilmenee myös EY 254 artiklan 3 kohdasta, jonka mukaan päätökset annetaan tiedoksi niille, joille ne on osoitettu, ja ne tulevat voimaan, kun ne on annettu tiedoksi.

75 Esillä olevassa asiassa riidanalainen päätös on osoitettu ainoastaan Espanjan kuningaskunnalle, ja se on annettu sille tiedoksi komission varapuheenjohtajan kirjeellä, joka on päivätty 25.7.2001.

76 Koska riidanalaista päätöstä ei ole osoitettu kantajalle, säädöksen tiedoksiantamista koskevaa perustetta ei voida soveltaa siihen (ks. vastaavasti edellä 73 kohdassa mainittu asia komissio v. neuvosto, tuomion 17 kohta). Joka tapauksessa vaikka oletetaan, että päätös voidaan antaa tiedoksi henkilölle, joka ei ole EY 254 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu päätöksen adressaatti, on todettava, että riidanalaista päätöstä ei esillä olevassa asiassa ole annettu kantajalle tiedoksi. Tältä osin on ensinnäkin korostettava sitä, että kun komissio totesi nimenomaisesti 27.9.2001 lähettämässään sähköpostissa, että kyseessä oleva sähköposti ei missään tapauksessa ole sen antama ehdoton sitoumus, se on kieltäytynyt takaamasta kantajalle sitä, että sähköpostiin liitetty asiakirja vastasi täysin Espanjan viranomaisille tiedoksi annettua päätöstä. Kantaja ei näin ollen ole kyseisen sähköpostin perusteella voinut saada kyseisen päätöksen sisällöstä ja perusteluista niin täsmällisiä tietoja, että se olisi voinut menestyksekkäästi käyttää kanneoikeuttaan. Sähköpostia ei tämän perusteella voida pitää EY 230 artiklan viidennessä kohdassa tarkoitettuna säädöksen tiedoksiantamisena kantajalle (ks. vastaavasti asia 76/79, Könecke v. komissio, tuomio 5.3.1980, Kok. 1980, s. 665, 7 kohta). Tämän jälkeen on korostettava, että kyseistä sähköpostia, johon oli liitetty jäljennös, jota ei ollut päivätty eikä allekirjoitettu, Espanjan viranomaisille 25.7.2001 lähetetystä kirjeestä, josta oli poistettu luottamukselliset tiedot, ei ole lähetetty suoraan kantajalle itselleen vaan sen asianajajalle.

77 Siltä osin kuin on kyse säädöksistä, jotka julkaistaan asianomaisen toimielimen vakiintuneen käytännön mukaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, vaikka kyseinen julkaiseminen ei ole niiden soveltamisen edellytys, yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ovat todenneet, että tiedonsaamispäivää koskevaa perustetta ei voida soveltaa ja että kanteen nostamisen määräaika alkaa kulua julkaisemispäivästä (ks. yhteisöä sitovien kansainvälisten sopimusten tekemistä koskevien neuvoston säädösten osalta edellä 66 kohdassa mainittu asia Saksa v. neuvosto, tuomion 39 kohta ja EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti aloitetun tutkintamenettelyn lopettamisesta tehtyjen komission päätösten osalta edellä 67 kohdassa mainittu asia BAI v. komissio, tuomion 36 kohta). Tällaisessa tilanteessa kolmas, jota asia koskee, voi perustellusti luottaa siihen, että kyseessä oleva säädös julkaistaan.

78 Asetuksen N:o 659/1999 26 artiklan 1 kohdan mukaan päätöksistä, joilla komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että ilmoitetun toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ei ole epäilyjä siltä osin kuin toimenpide kuuluu perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, ja päättää, että kyseinen toimenpide soveltuu yhteismarkkinoille, julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* tiivistelmä, jossa ilmoitetaan mahdollisuudesta saada jäljennös päätöksestä todistusvoimaisella kielellä tai todistusvoimaisilla kielillä. Tällaisessa tiivistelmässä, jonka tarkoituksena on toimittaa kolmansille, joita asia koskee, lyhyt yhteenveto päätöksen olennaisista seikoista, mainitaan lähinnä asianomainen jäsenvaltio, tuen numero, nimike, tarkoitus, oikeusperusta, määrä ja intensiteetti sekä tuelle varattu talousarvio ja tuen kesto.

79 Sen komission vakiintuneen käytännön mukaan, joka on kehittynyt vuoden 1999 toukokuusta lukien asetuksen N:o 659/1999 voimaantulon jälkeen, edellä olevassa kohdassa tarkoitetussa tiivistelmässä on viittaus komission pääsihteeristön Internet-sivuun ja maininta siitä, että kyseessä olevan päätöksen koko teksti ilman luottamuksellisia tietoja on julkaistu siellä todistusvoimaisella kielellä tai todistusvoimaisilla kielillä.

80 Sitä, että komissio antaa kolmansille oikeuden tutustua sen Internet-sivulla olevaan päätöksen tekstiin kokonaisuudessaan, ja sitä, että *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* julkaistaan tiivistelmä, jonka perusteella ne, joita asia koskee, voivat yksilöidä kyseessä olevan päätöksen ja jolla näille ilmoitetaan tästä mahdollisuudesta tutustua päätökseen Internetin kautta, on pidettävä EY 230 artiklan viidennessä kohdassa tarkoitettuna julkaisemisena.

81 Tässä tilanteessa ei ole tarpeen selvittää, oliko kantaja saanut riittävän tiedon riidanalaisesta päätöksestä jo 27.9.2001, jolloin edellä mainittu sähköposti lähetettiin. Tällä kysymyksellä ei ole merkitystä määritettäessä kanteen nostamista koskevan määräajan alkamisajankohtaa, koska esillä olevassa asiassa ei ole sovellettava EY 230 artiklan viidennessä kohdassa määrättyä toissijaista tiedonsaamisen kriteeriä. Kantaja saattoi näet perustellusti luottaa siihen, että riidanalainen päätös julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* edellä olevassa kohdassa esitetyn menettelyn mukaisesti.

82 Esillä olevassa asiassa oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee lisäksi, että komissio julkaisi 20.4.2002 päivätyssä Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä riidanalaista päätöstä koskevan tiivistelmän, jossa mainittiin mainitun päätöksen tekopäivä, asianomainen jäsenvaltio, tuen nimike, tuen tarkoitus, tuen oikeusperusta, tuelle varattu talousarvio ja tuen kesto. Kyseisessä tiivistelmässä myös todettiin, että riidanalaisen päätöksen teksti, ilman luottamuksellisia tietoja, on julkaistu todistusvoimaisella kielellä tai todistusvoimaisilla kielillä komission Internet-sivulla ja siinä mainittiin tältä osin sähköinen osoite, jossa tähän tekstiin saattoi tutustua. Lisäksi asianosaisten välillä ei ole kiistaa siitä, etteikö riidanalainen päätös olisi todellakin ollut mainitulla Internet-sivulla.

83 Koska kanne on nostettu 29.1.2002 eli jopa ennen kuin riidanalainen päätös on julkaistu, sitä ei ole nostettu liian myöhään.

84 Ylimääräisenä seikkana on todettava vielä, että esillä olevassa asiassa kannetta ei voitaisi myöskään pitää liian myöhään nostettuna edes sovellettaessa sitä toissijaista perustetta, joka koskee päivää, jona säädöksestä saadaan tieto.

85 On näet selvää, että vaikka riidanalaista päätöstä ei voitaisi katsoa annetun pätevästi tiedoksi kantajalle 27.9.2001 tehdyllä ilmoituksella (ks. edellä 76 kohta), kantajalle on kuitenkin kyseisenä päivänä annettu tieto tämän päätöksen olemassaolosta. Sen tehtävänä oli näin ollen edellä 73 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti pyytää koko säädösteksti kohtuullisessa ajassa, joka alkoi kulua 27.9.2001.

86 Esillä olevan asian olosuhteissa, ja ottaen erityisesti huomioon sen, että 27.9.2001 lähetetyssä sähköpostissa todettiin nimenomaisesti, että riidanalaisen päätös julkaistaan lähiaikoina *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, on todettava, että kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa riidanalaisen päätöksen koko teksti on pyydettävä, ei voi olla lyhyempi kuin määräaika, jonka komissio tarvitsee julkaistakseen mainittua päätöstä koskevan tiedonannon. On kuitenkin selvää, että kyseinen tiedonanto on julkaistu 20.4.2002 eli sen jälkeen kun nyt käsiteltävänä oleva kanne on nostettu. Kannetta ei näin ollen ole nostettu liian myöhään.

87 Edellä olevien seikkojen perusteella tutkimatta jättämisen peruste, joka koskee kanteen nostamista liian myöhään, on hylättävä ja kanne on otettava tutkittavaksi.

Pääasia

88 Kantaja väittää, että riidanalainen päätös on laiton siltä osin kuin on kyse vuoden 1997 avustuksesta ja loppuselvitystä varten myönnetystä avustuksesta sekä vuoden 1998 avustuksesta.

89 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tukee, väittää, että riidanalaisen päätöksen nämä kaksi kohtaa ovat lainmukaisia.

I *Vuoden 1997 avustus ja loppuselvitystä varten myönnetty avustus*

90 Kantaja esittää vuoden 1997 avustuksen ja loppuselvitystä varten myönnetyn avustuksen osalta kaksi kanneperustetta. Ensimmäinen kanneperuste koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä. Toisessa kanneperusteessa on kyse komission tekemistä arviointivirheistä.

91 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tukee, kiistää näiden perusteiden perusteltavuuden.

A *Perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva kanneperuste*

1. Asianosaisten ja väliintulijan lausumat

92 Kantaja väittää, että siitä huolimatta, että sen kantelut koskivat nimenomaan niitä henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneita menoja, jotka on kirjattu tilikaudelle 1997, riidanalaisessa päätöksessä ei ole esitetty tältä osin mitään erityisiä perusteluita. Se toteaa vielä, että riidanalaisessa päätöksessä ei tarkenneta mitenkään vuoden 1997 avustuksen määrää ja siinä todetaan ainoastaan, että maksut ovat

liittyneet sopimukseen perustuviin oikeuksiin ja velvoitteisiin. Näiden lyhyiden perustelujen pohjalta ei voida selvittää niitä syitä, joiden perusteella komissio on katsonut, että henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneet menot on kirjattu asianmukaisesti, mikä jo sinällään muodostaa syyn kumota päätös.

93 Se toteaa, ettei pelkkää viittausta kahteen vuoden 1978 sopimuksen lausekkeeseen voida pitää riittävänä perusteluna silloin kun niiden soveltamisen perusteena olevia oikeudellisia seikkoja ja tosiseikkoja koskevat vähimmäisperustelut puuttuvat. Se väittää etenkin, että eritelmän perusperiaate nro 28 koskee Espanjan hallituksen hyväksymiä investointisuunnitelmia, joita ei ole mainittu riidanalaisessa päätöksessä ja joista komissio ei ole lausunut mitään kirjelmissään.

94 Komissio väittää, että henkilöstön uudelleen järjestelyistä aiheutuneita kuluja koskevien maksujen sopimusoikeudellinen perusta on sama josta on kyse vuoden 1997 avustuksen tai loppuselvitystä varten myönnetyn avustuksen yhteydessä suoritettujen maksujen osalta ja että näin ollen riidanalaisessa päätöksessä esitetyt perustelut soveltuvat erotuksetta näihin kahteen avustukseen. Kyseiset perustelut selittävät lisäksi riittävästi niitä syitä, joiden vuoksi komissio on pitänyt näitä maksuja vuoden 1978 sopimukseen perustuvina.

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

95 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 253 artiklassa edellytettyjen perustelujen on oltava kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaisia ja niistä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimenpiteen tehneen toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvaatimusta on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä,

joille päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, koska tutkittaessa sitä, täyttävätkö päätöksen perustelut EY 253 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. asia C-17/99, Ranska v. komissio, tuomio 22.3.2001, Kok. 2001, s. I-2481, 35 ja 36 kohta ja asia T-158/99, Thermenhotel Stoiser Franz ym. v. komissio, tuomio 13.1.2004, Kok. 2004, s. II-1, 94 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

96 Esillä olevassa asiassa on aluksi todettava riidanalaisessa päätöksessä mainittavan, että vuoden 1997 avustus ja loppuselvitystä varten myönnetty avustus liittyvät vuoden 1978 sopimuksen täyttämiseen.

97 Seuraavaksi on korostettava, että riidanalainen päätös tehtiin kantajan hyvin tuntemaa taustaa vasten. Oikeudenkäyntiasiakirjoista näet ilmenee, että kantajalla oli jo ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä Tribunal de Cuentasin (Espanjan tilintarkastustuomioistuin) kertomus vuoden 1978 sopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista vaikutuksista (jäljempänä Tribunal de Cuentasin kertomus) ja kyseisessä kertomuksessa hyväksyttiin kaikki Trasmediterránealle kyseisen sopimuksen loppuselvityksen yhteydessä myönnetyt avustukset. Tässä kertomuksessa tutkitaan muun muassa henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneiden menojen kirjaamista valtiontiliin sopimuksen loppuselvityksen perusteella ja tilikauden 1997 perusteella. Siinä todetaan lisäksi selvästi valtiontiliin kummallakin perusteella kirjattujen uudelleenjärjestelyistä johtuneiden menojen määrä.

98 Siltä osin kuin on kyse henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneiden menojen korvaamisesta loppuselvitystä varten myönnetyn avustuksen perusteella, riidanalaisessa päätöksessä todetaan lisäksi selvästi, että kyseinen korvaus perustuu hankintaeritelmän perusperiaatteisiin nro 25 ja nro 28. Nämä perustelut eivät tosi koske nimenomaisesti vuoden 1997 avustusta. Kantaja on kuitenkin todellisuudessa voinut sitä taustaa vasten, jossa riidanalainen päätös tehtiin, ymmärtää, että kyseiset perustelut koskivat kaikkia henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen korvauksia riippumatta siitä, olivatko ne kirjattu valtiontiliin tilikauden 1997

perusteella vai vuoden 1978 sopimuksen purkamisen perusteella. Kantaja ei voi kiistää ymmärtäneensä, että kyseiset perustelut kattoivat kaikki uudelleenjärjestelyistä johtuvat menot, koska se on kirjelmissään kiistänyt sen, että eritelmän perusperiaatteisiin nro 25 ja nro 28 tehty viittaus olisi riittävä perustelu riidanalaisessa päätöksessä siltä osin kuin on kysymys siitä, perustuivatko henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen korvaukset vuoden 1978 sopimukseen.

99 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että vaikka riidanalaista päätöstä ei ole laadittu toivottavalla tarkkuudella uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen osalta, tämä seikka ei kuitenkaan estä kantajaa eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ymmärtämästä komission perusteluja ja arvioimasta niiden perusteltavuutta.

100 Perustelujen puutteellisuutta koskeva kanneperuste on näin ollen hylättävä perusteettomana.

B *EY 88 artiklaa sovellettaessa tehtyjä arviointivirheitä koskeva kanneperuste*

1. Asianosaisten ja väliintulijan lausumat

101 Kantaja väittää, että komissio on tehnyt arviointivirheitä katsoessaan, että vuoden 1997 avustus ja loppuselvitystä varten myönnetty avustus perustuvat vuoden 1978 sopimukseen. Komissio on näin ollen EY 88 artiklan vastaisesti luonnehtinut kyseiset avustukset voimassa oleviksi tuiksi. Kyseinen kanneperuste jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäinen koskee henkilöstön uudelleenjärjestelyistä

johtuneita menoja ja toinen puolestaan niiden Trasmediterránealle aiheutuneiden menojen kirjaamista, joita loppuselvitystä varten myönnetyllä avustuksella katettiin.

a) Ensimmäinen osa

102 Kantaja kiistää ensinnäkin sen, että henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneet menot perustuvat vuoden 1978 sopimukseen.

103 Se väittää tältä osin aluksi, että eritelmän perusperiaate nro 25, johon riidanalaisessa päätöksessä viitataan, koskee pelkästään rutiiniluonteisia toiminnan menoja henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen kaltaisia ylimääräisiä menoja lukuun ottamatta. Lisäksi toisin kuin komissio väittää kirjelmissään, eritelmän perusperiaatteessa nro 25 olevan A kohdan b alakohdan 7 alakohdan, joka koski teknistä rakenneuudistusta, sanamuodosta ei seuraa, että Trasmediterránealla on oikeus saada takaisin henkilöstön uudelleenjärjestelyistä aiheutuneet ylimääräiset kulut ja kirjata ne valtiontiliin. Kyseisellä määräyksellä pyritään pelkästään kannustamaan Trasmediterráneaa varmistamaan hyvä hallinto ja kasvattamaan tuottavuuttaan. Kyseisen kannustusmekanismin mukaan Trasmediterránealle tilikaudelta maksettava korvaus kasvaa silloin kun valtion panostus, jolla on tarkoitus kattaa kyseistä tilikautta koskeva liiketappio, pienenee. Näin ollen ei ole perusteltua eikä sopimuksen mukaista vaatia valtiota maksamaan kyseessä olevan määräyksen perusteella korvausta sellaisista ylimääräisistä menoista, jotka johtuvat yrityksen rakenteiden uudistamisesta.

104 Tukeakseen näkemystään, jonka mukaan ylimääräiset kulut eivät kuulu eritelmän perusperiaatteen nro 25 soveltamisalaan, kantaja vaatii niiden IGAE:n kertomusten esittämistä, jotka koskevat valtiontiliä tilikausilla 1990–1997.

105 Se väittää tämän jälkeen, että eritelmän perusperiaate nro 28, johon riidanalaisessa päätöksessä myös viitataan, ei voi olla perusteena henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen korvaamiselle loppuselvitystä varten myönnetyllä avustuksella, sillä kyseinen määräys koskee ainoastaan nelivuotisia suunnitelmia, jotka on jätetty Espanjan hallituksen hyväksyttäviksi. Sen mukaan kuitenkin toisin kuin riidanalaisessa päätöksessä on todettu, uudelleenjärjestelyistä johtuvat menot, jotka on korvattu loppuselvitystä varten myönnetyllä avustuksella, eivät perustu vuosia 1990–1994 ja 1995–1997 koskeviin uudelleenjärjestelysuunnitelmiin, vaan vuosia 1996 ja 1997 koskevaan uudelleenjärjestelysuunnitelmaan, joka ei ole nelivuotinen. Lisäksi vaikka, kuten Espanjan kuningaskunta väittää, kyseinen uudelleenjärjestelysuunnitelma kattaisi todellisuudessa vuodet 1996–1999, kyse on kuitenkin suunnitelmasta, jonka vaikutusten on tarkoitus ulottua ajankohtaan, jolloin vuoden 1978 sopimus oli jo irtisanottu, ja tilikausiin, jolloin sopimus ei ollut enää voimassa. Sopimuspuolena oleva viranomainen hyväksyi kyseisen suunnitelman lisäksi vasta vuonna 1999.

106 Kantaja vaatii väitteidensä tueksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää Espanjan keskusviranomaiset esittämään kaikki ne asiakirjat, jotka koskevat kauden 1995–1997 uudelleenjärjestelysuunnitelmia.

107 Se väittää toiseksi, että henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneiden menojen korvaaminen loppuselvitystä varten myönnetyllä avustuksella ja vuoden 1997 avustuksella perustuu sopimuspuolena olevan viranomaisen itsenäisiin päätöksiin.

108 Siltä osin kuin on kyse loppuselvitystä varten myönnetystä avustuksesta, uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen kirjaaminen valtiontiliin johtui sopimuspuolena olevan viranomaisen 26.10.1998 ja 25.2.1999 tekemistä päätöksistä, joilla muutettiin vuoden 1978 sopimusta. Se katsoo, että toisin kuin Espanjan kuningaskunta väittää, näitä kahta päätöstä ei voida pitää pelkkinä vuoden 1978 sopimusta koskevina yksipuolisina tulkintoina, johon Espanjan hallinto-oikeus antaa mahdollisuuden, vaan niitä on pidettävä vuoden 1978 sopimusta koskevina todellisina muutoksina, koska ne johtavat alun perin määrättyjen suoritusten epätasapainoon, kuten Tribunal de Cuentas on kantajan mukaan katsonut.

109 Vuoden 1997 avustuksen osalta uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen korvaaminen perustui sopimuspuolena olevan viranomaisen päätökseen, joka on tehty vuoden 1995 lokakuussa ja jolla hyväksyttiin henkilöstön uudelleenjärjestelyä koskeva suunnitelma kaudelle 1995–1997.

110 Vaikka katsottaisiin, että kyseistä päätöstä on pidettävä ainoastaan vuoden 1978 sopimuksen luvallisena yksipuolisena tulkintana, vuoden 1997 avustuksen myöntäminen ei ole sen mukaista, miten vuoden 1978 sopimusta on kyseisellä tavalla tulkittu. Vuoden 1995 lokakuun päätöksessä näet edellytettiin, että valtion vuosittain myöntämä rahoitus pienenee henkilöstökulujen kasvamista korvaavan muiden menojen alentumisen vuoksi, mitä ei kuitenkaan ole tapahtunut esillä olevassa asiassa.

111 Tämän viimeksi mainitun seikan todistamiseksi kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään esitettäväksi ne IGAE:n kertomukset, jotka koskevat valtiontiliä tilikausilla 1990–1997.

112 Komissio väittää, että henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen korvaaminen loppuselvitystä varten myönnetyn avustuksen ja vuoden 1997 avustuksen nojalla perustuu vuoden 1978 sopimukseen.

113 Se väittää tältä osin ensinnäkin, että eritelmän perusperiaatteessa nro 25 olevan A kohdan b alakohdan 1, 5 ja 7 alakohdan sekä perusperiaatteen nro 28 perusteella Trasmediterránean henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuvat menot voidaan vuoden 1978 sopimuksen yhteydessä rahoittaa julkisista varoista maksettavalla tuella.

114 Sen mukaan kantaja tulkitsee kyseisiä perusperiaatteita aiheettoman tiukasti niiden ilmeisestä sananmukaisesta merkityksestä huolimatta. Tämä tulkinta perustuu olennaisesti epäilyksiin, joita IGAE on esittänyt ennen mainittujen avustusten maksamista järjestetyn sisäisen hallintomenettelyn yhteydessä.

115 Komissio toteaa vielä, että ulkoinen tarkastuselin, jollainen Tribunal de Cuentas on, on tullut siihen lopputulokseen, että henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen rahoittaminen julkisin varoin oli täysin vuoden 1978 sopimuksen määräysten mukaista ja että kyseisen rahoituksen johdosta vuosina 1990–1997 oli voitu säästää kokonaisuudessaan 12,255 miljardia ESP julkisia varoja.

116 Tribunal de Cuentasin näkemys ei tosin ole ratkaiseva. Se tukee kuitenkin sitä, että vuoden 1978 sopimusta on tulkittu järkevällä tavalla, kuten komissio väittää. Lisäksi ei ole edes väitetty, että kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi olisi saatettu kanne, jolla pyritään riitauttamaan kyseisten maksujen yhteensopivuus vuoden 1978 sopimuksen kanssa.

117 Se väittää toiseksi, että on vaikea ymmärtää, että muiden tuomioistuinpäätösten puuttuessa sopimuspuolena olevan viranomaisen tekemä päätös riittäisi kyseisten summien maksamiseen. Päätöksillä, joihin kantaja viittaa, ei ole muutettu vuoden 1978 sopimusta, vaan ne muodostavat yksinomaan Espanjan viranomaisten myöntävän vastauksen kysymykseen siitä, oliko Trasmediterráne alla oikeus saada mainitut maksut vuoden 1978 sopimuksen perusteella vai ei.

118 Se päättelee tämän perusteella, että kun otetaan huomioon sopimuksen teksti ja sen soveltaminen sekä Espanjan viranomaisten ja Tribunal de Cuentasin omaksuma näkemys, sellaisena kuin se on esitetty tämän kertomuksessa, henkilöstön uudelleenjärjestelyihin tarkoitetut julkiset varat perustuvat vuoden 1978 sopimukseen ja ne ovat näin ollen voimassa olevaa tukea.

119 Espanjan kuningaskunta väittää, ettei vuoden 1978 sopimuksessa ole yhtäkään tyhjentävää ja tarkkaa luetteloa niistä eristä, jotka voivat olla valtiontilin toiminta-pääluokan menoissa ja tuloissa. Se toteaa lisäksi, että vuoden 1978 sopimus on hallinto-oikeuteen perustuva sopimus ja näin ollen sopimuspuolena olevalla

viranomaisella on oikeus päättää niistä menoista, jotka valtiontilissä on oltava, sen toimivallan perusteella, joka sillä on tulkita sopimuksia ja josta on säädetty julkisia hankintoja koskevissa kansallisissa säännöissä. Ne sopimuspuolena olevan viranomaisen väitetysti antamat luvat, joiden perusteella kantaja pyrkii perustelemaan sen, että vuoden 1997 avustus ja loppuselvitystä varten myönnetty avustus on määriteltävä uudeksi tueksi, ovat näet ainoastaan sen vuoden 1978 sopimuksen tulkintaa koskevan toimivallan käytön ilmaisu, joka sopimuspuolena olevalla viranomaisella on sopimuksen tekemisestä vastuussa olevana elimenä.

b) Toinen osa

120 Kantaja väittää, että soveltaakseen asianmukaisesti vuoden 1978 sopimusta Espanjan viranomaisten olisi pitänyt korvata kullekin tilikaudelle kuuluvien kirjattujen velvoitteiden summa tätä tilikautta koskevalla ylijäämällä siten, että loppuselvitystä varten myönnetty avustus olisi voitu hyväksyä ainoastaan tappiollisiin tilikausiin kirjattujen velvoitteiden osalta tai sellaisten velvoitteiden osalta, joiden kohdalla kirjattu ylijäämä ei antanut mahdollisuutta korvata merkityksellisiä velvoitteita. Se toteaa vielä, että koska Espanjan viranomaiset eivät ole menetelleet tällä tavalla, komissio ei voinut katsoa, että loppuselvitystä varten myönnetty avustus perustui vuoden 1978 sopimukseen ja että kyseinen tuki oli näin ollen voimassa olevaa tukea.

121 Se toteaa väitteidensä tueksi aluksi, että vuoden 1978 sopimuksen purkamista koskevien erityisten määräysten puuttuessa kyseinen sopimus olisi pitänyt purkaa soveltamalla valtiontiliä koskevia sääntöjä, joissa kantajan mukaan edellytetään, että kaikki velvoitteet, jotka antavat oikeuden korvaukseen loppuselvitystä varten myönnettävän avustuksen muodossa, on kirjattava sille tilikaudelle, jona ne ovat syntyneet.

122 Kantaja väittää tämän jälkeen, että eritelmän perusperiaatteesta nro 25 ilmenee, että Trasmediterránealla on pelkästään oikeus saada taloudellista korvausta valtiontilin toiminta- ja investoinnit-pääluokista mahdollisesti seuraavasta alijäämästä tilikauden

päättyessä. Kantajan mukaan valtiontilin toiminta-pääluokka oli kuitenkin tilikausina 1991–1995 ylijäämäinen ja tämä olisi ollut tilanne myös tilikauden 1997 osalta, jollei henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneita menoja olisi kirjattu epäasianmukaisesti.

123 Se kiistää sitä vastoin sen, että eritelmän perusperiaatteesta nro 25 ilmenee, että toiminta-pääluokan ylijäämät ja investoinnit-pääluokan mahdolliset alijäämät on tasattava. Sen mukaan eritelmän perusperiaatteessa nro 25 olevan A kohdan a alakohdan 3 alakohdasta ja B alakohdan a alakohdan 1 alakohdasta seuraa, että kullekin tilikaudelle myönnettävä julkinen tuki kohdistetaan tulona kunkin pääluokan tasapainottamiseksi ja näitä pääluokkia tarkastellaan erikseen. Kahden pääluokan erottaminen toisistaan vastaa nimenomaan ajatusta taata Trasmediterránealle se, että se saa tukea määrän, joka on yhtä suuri kuin sen investoinnit-pääluokkaan kirjaamien rahoituksellisten kulujen määrä sen saamien tulojen määrästä riippumatta. Nämä menot otetaan huomioon ainoastaan silloin kun on tarvetta tasapainottaa toiminta-pääluokka, jossa heijastuvat muut Trasmediterránean juoksevat menot.

124 Kantajan mukaan Espanjan kuningaskunnan lausumia näiden kahden pääluokan tasaamisesta ei ole tuettu millään näytöllä, jolla osoitettaisiin varmuudella tapa, jolla vuoden 1978 sopimusta on sovellettu näiden kahden pääluokan mahdollisen tasaamisen osalta. Kyseistä näyttöä ei voida katsoa esitetyn viittauksella Tribunal de Cuentasin kertomuksessa olevaan taulukkoon, sillä on mahdollista, että kyseinen taulukko on virheellinen.

125 Kantaja kiistää vielä sen, että eritelmän perusperiaatteen nro 26 perusteella on mahdollista tasata tilikauden mahdolliset toiminnan ylijäämät ja muista tilikausista seuraavat alijäämät — tasaus, joka väitetysti olisi johtanut valtion sijoittamien varojen alenemiseen. Kantajan mukaan perusperiaatteessa nro 26 tarkoitettu alijäämä tai ylijäämä perustuu yksinomaan valtion budjettimääräysten mukaan ennenaikaisesti maksamien varojen tasapainottamiseen ja valtiontilin tarkastamisen ja hyväksymisen jälkeen maksettavaan tosiasialliseen tukeen.

126 Se pyytää lopuksi yhtäältä sen osoittamiseksi, onko toiminnan ylijäämä ja investointien alijäämä mahdollisesti tasoitettu vai ei, ja toisaalta eritelmän perusperiaatteen nro 26 tulkitsemiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään esitettäviksi ne IGAE:n kertomukset, jotka koskevat valtiontiliä tilikausilla 1990–1997.

127 Kantaja vaatii myös, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää Espanjan viranomaiset esittämään kaikki ne asiakirjat, jotka liittyvät vuoden 1978 sopimuksen purkamiseen, jotta voidaan selvittää niiden neuvottelujen sisältö, joita Trasmediterránea ja Espanjan valtio kävivät sopimusta päätettäessä, ja kaikki ne oikeudelliset seikat ja tosiasiaseikat, joihin Espanjan valtio on lopulta nojautunut laatiessaan selvitystilin.

128 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tukee, väittää, että kantaja tekee tosiseikkoja koskevan virheen katsoessaan, että Trasmediterráneelle tiettyjen tilikausien aikana kertyneillä toiminnan ylijäämillä olisi pikemminkin lisätty Trasmediterránean omaisuutta kuin tasattu muita julkisista varoista tehtyjä sijoituksia.

129 Valtiontilin toiminta-pääluokka on tosin ollut eräiden tilikausien osalta ylijäämäinen. Lisäksi Tribunal de Cuentasin kertomuksesta ilmenee, että edellä mainitut toiminnan ylijäämät on systemaattisesti siirretty investoinnit-pääluokan alijäämien tasaamiseksi julkisista varoista vuosittain tehtävien sijoitusten alentamiseksi. Koska toiminnan ylijäämä ei milloinkaan ole ollut investointien alijäämää suurempi, valtiontili ei ole ollut yhdelläkään tilikaudella ylijäämäinen. Espanjan kuningaskunta tarkentaa tältä osin, että vuoden 1978 sopimuksen 20 voimassaolovuoden aikana valtiontili on aina ollut alijäämäinen sen jälkeen kun toiminta- ja investoinnit-pääluokat, joita on pidettävä kahtena saman tilin pääluokkana, on tasattu.

130 Näin ollen on hyödytöntä keskustella siitä, miten olisi tulkittava eritelmän perusperiaatetta nro 26, jossa joka tapauksessa määrätään tilikausien välisestä tasaamisesta.

131 Näin ollen on selvää, että tietyllä tilikaudella purettavien velvoitteiden kirjaaminen tai kirjaamatta jättäminen on täysin merkityksetöntä, sillä vaikka tällainen vuosittainen kirjaaminen olisi tehty, sillä ei olisi mitään vaikutusta siihen, kuinka paljon Trasmediterránea on saanut kaikkiaan julkisia varoja vuoden 1978 sopimuksen osalta kokonaisuudessaan.

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

a) Ensimmäinen osa

132 Aluksi on huomautettava, että riidanalaisen päätöksen mukaan Trasmediterránean henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneiden menojen korvaamisen sopimukseen perustuva luonne perustuu eritelmän kahteen perusperiaatteeseen eli perusperiaatteeseen nro 25 ja nro 28.

133 Kantajan mukaan henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneiden menojen korvaamisen sopimukseen perustuva luonne ei voi seurata perusperiaatteessa nro 25 olevan A kohdan b alakohdan 7 alakohdasta, jossa määrätään kannustimesta parantaa Trasmediterránean tuottavuutta. Kyseinen väite on tehoton, koska riidanalainen päätös koskee perusperiaatetta 25 kokonaisuudessaan eikä siinä mainita nimenomaisesti sitä kyseisen periaatteen määräystä, jossa on kyse tuottavuutta koskevasta kannustimesta. Vaikka katsotaan kantajan tavoin, että eritelmän perusperiaatteessa nro 25 olevan A kohdan b alakohdan 7 alakohdassa olevaa erityistä määräystä ei voida pitää perustana henkilöstön uudelleenjärjeste-

lyistä johtuneiden menojen korvaamisen sopimukseen perustuvalle luonteelle, siitä ei kuitenkaan seuraa, että komissio on vuoden 1978 sopimusta arvioidessaan tehnyt virheen, kun se on katsonut, että perusperiaate nro 25, jonka osalta on huomautettava, että siinä määrätään valtiontilin kirjanpitomenetelmästä, oli sopimusperusta kyseisten uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen korvaamiselle.

134 Kantaja väittää myös, että eritelmän perusperiaate nro 25 ei kokonaisuudessaan tarkasteltuna kata ylimääräisiä menoja ja että henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuvat menot ovat tällaisia menoja. Tältä osin riittää, kun korostetaan, että kantaja ei esitä yhtäkään seikkaa sen näkemyksensä tueksi, jonka mukaan mainitussa perusperiaatteessa nro 25 tehdään ero yhtäältä hyväksyttävien ylimääräisten menojen ja toisaalta sen soveltamisalan ulkopuolelle jäävien ylimääräisten menojen välillä. Tämän lisäksi se ei myöskään esitä mitään syytä siihen, minkä vuoksi henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuvat menot olisi katsottava ylimääräisiksi menoiksi. Näin ollen ei ole tarvetta määrätä asian selvittämistoimista, jotta voitaisiin osoittaa tämän väitetyn eron olemassaolo ja ne seuraukset, joita sillä olisi henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneiden menojen korvaamisen hyväksyttävyyteen.

135 Edellä olevasta seuraa, että kantaja ei ole esittänyt riittäviä todisteita sen osoittamiseksi, että komissio on tehnyt arviointivirheen katsoessaan, että niiden henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuneiden menojen korvaaminen, jotka on otettu huomioon määritettäessä vuoden 1997 avustuksen ja loppuselvitystä varten myönnetyn avustuksen määrää, perustuu vuoden 1978 sopimukseen perusperiaatteen nro 25 nojalla. Lisäksi on korostettava, että komission arviointi on samansuuntainen kuin kansallisen ulkoista rahoitusta valvovan viranomaisen Tribunal de Cuentasin arviointi, sellaisena kuin se on kyseisen viranomaisen kertomuksessa, joka koskee vuoden 1978 sopimuksen purkamista ja jonka pätevyyttä ei ole saatettu kyseenalaiseksi toimivaltaisissa espanjalaisissa viranomaisissa. Nyt käsiteltävänä olevan asian kannalta on näin ollen todettava, että perusperiaate nro 25 on pätevä sopimusperusta uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen korvaamiselle.

136 Näin ollen ei ole tarpeen tutkia, oliko virheellistä katsoa, että henkilöstön uudelleenjärjestelyistä johtuvien menojen korvaamisen sopimukseen perustuva luonne kävi ilmi myös eritelmän perusperiaatteesta nro 28. Ei ole myöskään tarpeen tutkia, perustuuko kyseinen korvaaminen Espanjan viranomaisten antamiin itsenäisiin lupiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei ole myöskään tarpeen ottaa kantaa niihin asian selvittämistoimia koskeviin pyyntöihin, joilla pyritään selvittämään tietyt tosiseikat, jotka koskevat perusperiaatetta nro 28 ja Espanjan viranomaisten antamia itsenäisiä lupia ja joilla ei voida muuttaa edellä olevassa kohdassa tehtyä johtopäätöstä.

137 Kanneperusteen ensimmäinen osa on näin ollen hylättävä perusteettomana.

b) Toinen osa

138 Toisen osan yhteydessä kantaja moittii komissiota siitä, että tämä on tehnyt arviointivirheen katsoessaan, että loppuselvitystä varten myönnetty avustus perustui kokonaisuudessaan vuoden 1978 sopimukseen. Kantajan mukaan vuoden 1978 sopimuksessa velvoitetaan kirjaamaan purkamisesta johtuneet menot niille tilikausille, joihin ne liittyvät, ja tasaamaan näiden tilikausien kyseiset menot ja mahdolliset ylijäämät. Loppuselvitystä varten myönnetyllä avustuksella voidaan näin ollen kattaa purkamisesta johtuvia menoja ainoastaan siltä osin kuin tilikausilta, joihin ne liittyvät, ei ole jäänyt riittävästi ylijäämää tasaamisen suorittamiseksi.

139 Vaikka oletetaan, että vuoden 1978 sopimus edellyttää kirjaamaan purkamisesta johtuvat menot niille tilikausille, joihin kyseiset menot liittyvät, ja tasaamaan näiden tilikausien kyseiset menot ja mahdolliset ylijäämät, tästä ei kuitenkaan seuraa, että komissio on tehnyt virheen katsoessaan, että loppuselvitystä varten myönnetyn tuen kokonaismäärä ilmenee vuoden 1978 sopimuksesta.

140 Oikeudenkäyntiasiakirjoista näet ilmenee, että valtiontilin investoinnit-pääluokka oli alijäämäinen koko vuoden 1978 sopimuksen voimassaoloajan ja että myös valtiontilin toiminta-pääluokka oli alijäämäinen kaikkien vuoden 1978 sopimuksen tilikausien osalta lukuun ottamatta tilikausia 1987, 1988 ja 1991–1995. Tästä seuraa, että näitä viimeksi mainittuja tilikausia lukuun ottamatta valtiontili ei ole koskaan ollut ylijäämäinen.

141 Tilikausien 1987, 1988 ja 1991–1995 osalta on selvää, että investoinnit-pääluokan alijäämä oli suurempi kuin toiminta-pääluokan ylijäämä, joten näiden kahden pääluokan tasaamisen jälkeen myöskään valtiontili ei ollut näiden tilikausien osalta ylijäämäinen.

142 Kantaja tosin kiistää sen, että näiden valtiontilin kahden pääluokan tasaaminen on eritelmän perusperiaatteen nro 25 mukaista. Se, miten kantaja on tulkinnut kyseistä perusperiaatetta, ei kuitenkaan saa tukea kyseisen määräyksen sanamuodosta eikä siitä, miten määräystä on sovellettu vuoden 1978 sopimuksen yhteydessä. Toisin kuin kantaja väittää, se, että eritelmän perusperiaatteessa nro 25 määrätään mahdollisuudesta saada tukea julkisista varoista näiden kummankin valtiontilin pääluokan tasapainottamiseksi, ei näet millään tavoilla sulje pois sitä, että näiden tukien määrä lasketaan sen jälkeen kun toisen pääluokan mahdolliset ylijäämät on kirjattu toisen pääluokan alijäämien tasaamiseksi. Kuten komissio tietoisesti korostaa, Tribunal de Cuentasin kertomuksesta seuraa tältä osin, että toiminnan ylijäämät on järjestelmällisesti siirretty investointi-pääluokan alijäämien tasaamiseksi vuosittaisen valtion varoista maksettavan tuen vähentämiseksi.

143 Vaikka kantaja väittää, että Tribunal de Cuentasin kertomukseen saattaa sisältyä virhe siltä osin kuin on kyse valtiontilin pääluokkien tasaamista, on todettava, ettei se ole esittänyt mitään seikkaa, jonka perusteella kyseiseen kertomukseen, jonka se on itse esittänyt nyt käsiteltävänä olevan asian yhteydessä, sisältyvien tietojen paikkansapitävyyttä voitaisiin epäillä. Näin ollen ei ole syytä hyväksyä kantajan

pyyntöä siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määräisi esitettäväksi IGAE:n valvontakertomukset tilikausilta 1990–1997, jotta voitaisiin osoittaa, onko nämä kaksi valtiontilin pääluokkaa tasattu vai ei (ks. vastaavasti asia 119/81, Klöckner-Werke v. komissio, tuomio 7.7.1982, Kok. 1982, s. 2627, 8 kohta).

144 Koska ei ole osoitettu, että valtiontilillä olisi ollut sellaista vähäisintäkään ylijäämää, joka olisi voitu kohdistaa sopimuksen päättämisestä johtuneiden menojen korvaamiseen, on todettava, ettei komissio ole tehnyt virhettä katsoessaan, että loppuselvitystä varten myönnetty avustus kattoi kaikki purkamisesta johtuneet menot ilman, että nämä menot olisi pitänyt kohdistaa niihin tilikausiin, joihin ne liittyivät. Myös käsiteltävänä olevan kanneperusteen toinen osa on näin ollen hylättävä.

145 Lopuksi on todettava sen kantajan vaatimuksen osalta, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi määrättävä Espanjan viranomaiset esittämään kaikki asiakirjat, jotka liittyvät vuoden 1978 sopimuksen päättämiseen siten, että Espanjan viranomaisten ja Trasmediterránean välillä voidaan osoittaa käydyn neuvotteluja, riittää, kun korostetaan, ettei kantaja ole selittänyt, miltä osin tällaisten neuvottelujen tai selvitystilin perustamiseen liittyvien seikkojen perusteella voidaan osoittaa, että komissio on tehnyt arviointivirheen katsoessaan, että vuoden 1997 avustus ja loppuselvitystä varten myönnetty avustus perustuvat vuoden 1978 sopimukseen. Kantajan esittämää asian selvittämistoimia koskevaa pyyntöä ei näin ollen ole hyväksyttävä.

146 Kaikki edellä oleva huomioon ottaen toinen kanneperuste, jonka mukaan riidanalainen päätös on lainvastainen siltä osin kuin se koskee vuoden 1997 avustusta ja loppuselvitystä varten myönnettyä avustusta, on hylättävä.

II *Vuoden 1998 avustus*

147 Kantaja kiistää riidanalaisen päätöksen laillisuuden myös siltä osin kuin sillä hyväksytään vuoden 1998 avustuksen maksaminen yhteismarkkinoille soveltuvana uutena tukena. Se väittää tältä osin, että riidanalaisella päätöksellä rikotaan EY 88 artiklaa ja EY 86 artiklan 2 kohtaa sekä laiminlyödään toimielinten säädösten perustelemista koskeva velvollisuus.

148 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tukee, kiistää näiden perusteiden perusteltavuuden.

A *EY 88 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste*

1. Asianosaisten ja väliintulijan lausumat

149 Kantaja väittää, että riidanalaisella päätöksellä rikotaan EY 88 artiklaa siltä osin kuin komissio on arvioinut siinä väärin vuoden 1978 sopimuksen osalta ehdotettujen aiheellisten toimenpiteiden ulottuvuuden, kun se on määritellyt vuoden 1998 avustuksen uudeksi tueksi ja tutkinut sen yhteismarkkinoille soveltuvuutta EY 86 ja EY 87 artiklan perusteella.

150 Se väittää tältä osin aluksi, että asetuksen N:o 659/1999 19 artiklasta ja oikeuskäytännöstä ilmenee, että jos asianomainen jäsenvaltio hyväksyy komission ehdottamat toimenpiteet, se on annettuaan hyväksyntänsä velvollinen toteuttamaan mainitut toimenpiteet (asia C-313/90, CIRFS ym. v. komissio, tuomio 24.3.1993,

Kok. 1993, s. I-1125, Kok. Ep. XIV, s. I-95 ja asia C-311/94, Ijssel-Vliet Combinatie, tuomio 15.10.1996, Kok. 1996, s. I-5023, 35 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Komissiota vastaan voidaan myös vedota ehdotettujen ja hyväksyttyjen aiheellisten toimenpiteiden sitovuuteen, eikä komissio voi myöhemmin jättää ottamasta huomioon niiden sisältöä ja vaikutuksia.

151 Se väittää tämän jälkeen, että Espanjan kuningaskunta on hyväksynyt komission tekemän ehdotuksen vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisiksi toimenpiteiksi. Sen mielestä ehdotettujen ja hyväksyttyjen toimenpiteiden mukaan Espanjan viranomaisia kehotettiin irtisanomaan vuoden 1978 sopimus 31.12.1997 alkaen ja järjestämään tarjouskilpailu uuden julkista palvelua koskevan sopimuksen tekemiseksi. Tämän seikan osoittamiseksi kantaja pyytää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään, että komission on esitettävä aiheellisista toimenpiteistä tehtyä ehdotusta koskevat asiakirjat.

152 Kantajan mukaan Espanjan viranomaiset eivät ole toteuttaneet aiheellisia toimenpiteitä Kanarian saaristoon kuuluvien saarten välisten meriliikenteen reittien osalta, ja Trasmediterránea on jatkanut näiden reittien liikennöimistä 1.1.1998 alkaen ja saanut tukea samoilla ehdoilla, joista oli määrätty vuoden 1978 sopimuksessa, josta oli teoreettisesti tullut vaikutukseton, ilman, että kyseisestä palvelusta olisi sopimusta ja että julkisen velvoitteiden kustannuksia olisi määritetty tarjouskilpailumenettelyn perusteella. Hyväksyttyjä aiheellisia toimenpiteitä ei näin ollen ole noudatettu.

153 Lisäksi komissio ei voinut minkään uuden seikan perusteella asettaa kyseenalaiseksi aiheellisia toimenpiteitä koskevaan ehdotukseen sisältyvää arviointia, jonka mukaan Trasmediterránean tarjoamia palveluja ei voitu pitää yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvinä palveluina, koska näiden palvelujen toimittamisesta kilpailtiin.

154 Ensinnäkin se, että vuoden 1998 avustuksen piiriin kuuluvat palvelut koskivat enää pelkästään saaristoon kuuluvien saarien välisiä reittejä, vaikka aiheellisista toimenpiteistä tehty ehdotus koski kaikkia vuoden 1978 sopimuksen piiriin kuuluvia reittejä, ei tee vuoden 1998 avustuksen tutkinnan kannalta merkityksettömästi niitä arviointeja, jotka on tehty vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskevassa ehdotuksessa.

155 Kantajan mukaan näet vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskevassa ehdotuksessa oli nimenomaan kyse Kanarian meriliikenteen reiteistä. Se väittää tältä osin, että aiheellisia toimenpiteitä koskevan ehdotuksen johdanto-osassa olevista perustelukappaleista ilmenee, että ehdotus tehtiin sellaisten kantelujen jälkeen, jotka koskivat nimenomaan Trasmediterránean kilpailua rajoittavaa käyttäytymistä Kanarian reittien liikennöinnin yhteydessä. Lisäksi tällaisilla aiheellisilla toimenpiteillä komissio on tarkoittanut hiljaisesti Kanarian reittejä. Tämä seuraa siitä, että komissio on arvostellut vuoden 1978 sopimuksen mukaista kaupallista joustavuutta, josta nimenomaan oli kyse kantajan tekemässä kantelussa Teneriffa–Agaete–Gran Canaria-reitin osalta. Tämä perustuu myös siihen, että aiheellisia toimenpiteitä koskevassa ehdotuksessa komissio on todennut, että sillä oli vakavia epäilyksiä siitä, oliko julkisen palvelun velvoitteita tarvetta asettaa tietyille kyseessä oleville reiteille, koska yksityiset yritykset, jotka toimivat niillä kaupallisessa tarkoituksessa, saattoivat liikennöidä niitä tai liikennöivät jo niitä asianmukaisesti.

156 Osoittaakseen sen, että komissio oli kiinnittänyt erityistä huomiota Kanarian markkinoiden tilanteeseen, kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään, että komission on esitettävä asiakirjat, jotka koskevat aiheellisista toimenpiteistä tehtyä ehdotusta.

157 Toiseksi sen järjestelmän väitetty väliaikainen luonne, jonka perusteella vuoden 1998 avustus on maksettu, ei myöskään riitä kantajan mukaan perusteeksi tarkastella uudelleen niitä arviointiperusteita, joita komissio on soveltanut vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskevan ehdotuksen suhteen. Yhtäältä järjestelmä, jonka perusteella vuoden 1998 avustus on myönnetty, ei tosiasiallisesti ole väliaikainen, sillä 9.10.1998 tehdyn päätöksen perusteella Trasmediterránealla oli mahdollisuus tarjota palvelujaan kyseisillä reiteillä ilman

ajallisia rajoituksia. Toisaalta kuten komissio on korostanut tutkiessaan vuoden 1998 sopimusta (valtiontuesta, jonka Espanja on myöntänyt meriliikenteen alalle (uusi julkisten meriliikennepalvelujen sopimus) 19 päivänä heinäkuuta 2000 tehty komission päätös 2001/156/EY (EYVL 2001, L 57, s. 32)), Kanarian viranomaisilla oli ollut riittävästi aikaa ottaakseen käyttöön oikeudellisen järjestelmän, joka on yhteisön oikeuden mukainen ja/tai joka ei uhkaa julkisen palvelun jatkuvuutta. Joka tapauksessa Kanarian saaristoon kuuluvien saarien välisten yhteyksien hoitamisen keskeytymisen vaaraa ei ollut, koska Trasmediterránea ja tämän lisäksi myös kilpailevat varustamot liikennöivät kyseisiä reittejä jo riittävästi.

158 Osoittaakseen, etteivät väliaikaisen järjestelmän muodostavat luvat olleet väliaikaisia, kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään, että Espanjan viranomaisten on esitettävä yhtäältä asiakirja, jonka Kanarian autonomisen yhteisön Consejería de Turismo y Transportes laati Trasmediterránean tekemän oikaisuvaatimuksen yhteydessä, joka koski Trasmediterránealle julkisten saarikabotaasiliikennepalveluiden tarjoamisesta tilikausina 1998, 1999 ja 2000 aiheutuneen alijäämän kattamisen perusteella maksettavien summien suorittamista, ja toisaalta kaikki ne asiakirjat, jotka koskevat tarjouspyyntöjä Kanarian julkisen palvelun piiriin kuuluvista reiteistä asetuksen nro 113/1998 voimaantulon jälkeen sekä kaikki asetuksen nro 113/1998 antamista valmistelevat asiakirjat ja etenkin ne selvitykset, kertomukset ja taloudelliset tiedot, joiden perusteella julkisen palvelun velvoitteet määrittelevä liite laadittiin.

159 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tukee, väittää aluksi, että vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskevalla ehdotuksella, jonka Espanjan kuningaskunta on hyväksynyt, ei ole sitovia oikeusvaikutuksia väliaikaisen järjestelmän osalta.

160 Komissio väittää tältä osin, että lopettaessaan vuoden 1978 sopimuksen, Espanjan viranomaiset "päättivät [aiheellisia toimenpiteitä koskevan ehdotuksen] suoran oikeudellisen ulottuvuuden". Sen mukaan kyseisestä hetkestä lähtien Espanjan eri

viranomaisten toteuttamia uusia toimenpiteitä, eli yhtäältä Kanarian viranomaisten toimivaltaan kuuluvaa väliaikaista järjestelmää ja toisaalta kansallisten viranomaisten toimivaltaan kuuluvaa vuoden 1998 sopimusta, oli tutkittava uusina tukina. Sen mukaan väliaikainen järjestelmä oli sen voimassaoloajan muuttamisen vuoksi uutta tukea siitä huolimatta, että se vastasi asiallisesti vuoden 1978 sopimusta. Se toteaa vielä, että jos se olisi katsonut, että vuoden 1978 sopimus ja väliaikainen järjestelmä olivat täysin samanlaisia, väliaikaista järjestelmää olisi pitänyt pitää voimassa olevana tukena, minkä johdosta kyseisen järjestelmän nojalla myönnettyjä tukia ei olisi ollut mahdollista periä takaisin. Tällainen lähestymistapa sen lisäksi, että se on selvästi epäasianmukainen nyt tarkasteltavana olevassa tapauksessa, olisi johtanut todennäköisesti tuloksiin, jotka olisivat olleet ristiriidassa sen tuloksen kanssa, johon kantaja pyrkii.

161 Se väittää toiseksi, että sitä vuoden 1978 sopimusta koskevaa arviointia, joka sisältyy aiheellisista toimenpiteistä annettuun ehdotukseen, ei voida suoraan soveltaa saaristossa vuonna 1998 vallinneeseen tilanteeseen, sillä kyseinen arviointi koski koko Espanjan alueen meriliikenteen reittejä eikä Kanarian saarikabotaasin erityistilannetta. Se, että kantaja oli ennen kyseistä aiheellisia toimenpiteitä koskevaa ehdotusta tehnyt kanteluja, ei muuta tätä päätelmää millään tavalla, sillä vaikka kantaja tarkoitti ainoastaan Kanarian tilannetta, komissio on tutkinut esitettyä ongelmaa kokonaisuudessaan.

162 Komissio toteaa vielä, että sen oli tutkittava Kanarian saaristossa vallitsevaa tilannetta sovellettavien sääntöjen perusteella, joita olivat yhtäältä asetuksen N:o 3577/92 6 artiklan 2 kohta, jonka mukaan kabotaasia Kanarian saaristossa ei tarvinnut vapauttaa ennen 1.1.1999, ja toisaalta yhteisön suuntaviivat meriliikenteen tuelle, joiden mukaan julkista palvelua koskevan sopimuksen tekemiseksi ei tarvinnut järjestää tarjouskilpailua.

163 Se päättelee tämän perusteella, että sillä oli täydet perusteet suorittaa väliaikaisen järjestelmän soveltuvuutta koskeva arviointi, joka erosi siitä, jonka se oli tehnyt vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskevan ehdotuksen

yhteydessä. Kantajan kanneperuste, joka koskee EY 88 artiklan väitettyä rikkomista sen vuoksi, ettei hyväksyttyä aiheellisia toimenpiteitä koskevaa ehdotusta ole noudatettu, on sen mukaan näin ollen perusteeton.

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

164 Kuten kantaja varta vasten huomauttaa, asetuksen N:o 659/1999 19 artiklan 1 kohdasta seuraa, että jos olemassa olevia tukijärjestelmiä koskevassa tutkintamenettelyssä jäsenvaltio hyväksyy sille esitetyn ehdotuksen aiheellisista toimenpiteistä, se on annettuaan hyväksyntänsä velvollinen toteuttamaan mainitut toimenpiteet.

165 Esillä olevassa asiassa, ja toisin kuin kantaja väittää, komissio ei kiistä sitä, etteivätkö Espanjan viranomaiset olisi hyväksyneet aiheellisista toimenpiteistä tehtyä ehdotusta. Tätä seikkaa on näin ollen pidettävä toteen näytettynä ilman, että olisi tarpeen hyväksyä kantajan vaatimusta siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi määrättävä komissio esittämään asiakirjat, jotka koskevat aiheellisia toimenpiteistä tehtyä ehdotusta.

166 Tämän jälkeen on korostettava, että kuten komissio ja Espanjan kuningaskunta ovat perustellusti todenneet, vuoden 1978 sopimuksen muuttamista koskevien hyväksyttyjen aiheellisten toimenpiteiden sitovat oikeusvaikutukset ovat päättyneet samaan aikaan kuin vuoden 1978 sopimus.

167 Lopuksi on huomautettava olevan selvää, että vuoden 1998 avustus on asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c kohdassa tarkoitettua uutta tukea, minkä voidaan olettaa sulkevan pois sen, että kyseinen tuki on myönnetty vuoden 1978 sopimuksen täyttämiseksi.

168 Hyväksytyt aiheelliset toimenpiteet eivät näin ollen voi olla vuoden 1998 avustuksen yhteismarkkinoille soveltuvuuden arvioinnin perustana. Tätä soveltuvuutta on arvioitava suoraan suhteessa EY:n perustamissopimuksen sääntöihin.

169 On kuitenkin tutkittava, koskivatko, kuten kantaja väittää, vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskevaan ehdotukseen sisältyvät komission arvioinnit nimenomaan Kanarian saarikabotaasia siten, että komissio ei voinut tulla vuoden 1998 tuen soveltuvuuden osalta eri lopputulokseen kuin se, jonka johdosta se oli ehdottanut vuoden 1978 kannalta aiheellisia toimenpiteitä, esittämättä niitä syitä, joiden johdosta se oli muuttanut arviointiaan.

170 Tältä osin on aluksi muistutettava, että väliaikaisen järjestelmän piiriin kuuluu yksinomaan saaristoon kuuluvien saarten välisten laivayhteyksien tarjoaminen kun taas vuoden 1978 sopimuksen tarkoituksena oli säännellä laivayhteyksien tarjoamista Kanarian saaristoon kuuluvien saarien välillä ja tämän lisäksi myös yhtäältä niemimaan eri paikkojen ja toisaalta Baleaarien, Pohjois-Afrikan ja Kanarian välillä.

171 Tämän jälkeen on korostettava, että kantaja ei osoita, että vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskevaan ehdotukseen sisältyvät arvioinnit koskevat Kanarian saaristoon kuuluvien saarten välisiä laivayhteyksiä.

172 Ensinnäkin sen perusteella, että aiheellisia toimenpiteitä koskeva ehdotus tehtiin sen jälkeen kun Trasmediterránean kilpailua rajoittavasta käyttäytymisestä Kanarian meriliikenteen reittejä liikennöitäessä oli tehty kanteluja, ei voida näyttää toteen, että aiheellisia toimenpiteitä koskeva ehdotus koski välttämättä Kanarian saarikabotaasin

erityistilannetta. Koska aiheellisia toimenpiteitä koskeva ehdotus koski vuoden 1978 sopimusta kokonaisuudessaan, on syytä katsoa, että komission arviointi koski koko vuoden 1978 sopimusta eikä pelkästään Kanarian reittien tilannetta.

173 Toiseksi mikään ei osoita, että komissio olisi tarkoittanut Kanarian laivayhteyksiä kun se aiheellisia toimenpiteitä koskevassa ehdotuksessa ilmaisi vakavia epäilyksiä siitä, oliko julkisen palvelun velvoitteita tarvetta asettaa tietyille reiteille, koska yksityiset yritykset, jotka toimivat niillä kaupallisessa tarkoituksessa, saattoivat liikennöidä niitä tai liikennöivät jo niitä asianmukaisesti. Kantaja ei etenkään esitä mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että reitit, joilla aiheellisia toimenpiteitä koskevan ehdotuksen mukaan oli riittävää kilpailua, olivat juuri Kanarian reittejä.

174 Kolmanneksi se komission tekemä arviointi, jonka mukaan vuoden 1978 sopimus antoi Trasmediterráne alle kaupallista joustavuutta, mikä ei ollut johdonmukaista julkisen palvelun tehtävän kanssa, ei myöskään osoita, että aiheellisista toimenpiteistä annettu ehdotus koski nimenomaan Kanarian saarten välistä tilannetta.

175 Sitä vastoin se, että aiheellisia toimenpiteitä koskevassa ehdotuksessa Espanjan viranomaisia kehotettiin muuttamaan vuoden 1978 sopimus yhteisön lainsäädännön ja etenkin julkisesta palvelusta tehtyjä sopimuksia koskevien sääntöjen mukaiseksi, on omiaan osoittamaan, että kyseinen aiheellisista toimenpiteistä tehty ehdotus ei koskenut Trasmediterránean vuoden 1978 sopimuksen perusteella liikennöimiä Kanarian reittejä. Asetuksen N:o 3577/92 6 artiklan 2 kohdan mukaan näet Kanarian saarten kabotaasiliikennettä ei tarvinnut vapauttaa ennen 1.1.1999. Komissio ei näin ollen voinut hyödyllisesti ehdottaa, että Espanjan viranomaiset muuttavat Kanarian saarten välisten laivayhteyksien tarjoamista koskevaa järjestelmää.

176 Näin ollen ei ole osoitettu, että ne aiheellisia toimenpiteitä koskevaan ehdotukseen sisältyvät komission arvioinnit, joita on arvosteltu, koskevat nimenomaan Kanarian laivaliikenteen reittejä.

177 Koska kantaja ei ole esittänyt näkemyksenä tueksi vakavia perusteluja, ei ole tarpeen määrätä, että komission on esitettävä kaikki aiheellisista toimenpiteistä tehtyä ehdotusta koskevat asiakirjat sen selvittämiseksi, oliko komissio kiinnittänyt erityistä huomiota Kanarian markkinoiden tilanteeseen. Lisäksi koska edellä olevassa kohdassa tehty johtopäätös ei millään tavalla riipu siitä, onko 18.12.1997 tehdyllä päätöksellä käyttöön otettu väliaikainen järjestelmä siirtymävaiheen järjestelmä vai ei, ei ole myöskään tarpeen määrätä asian selvittämistoimista, joilla väitetysti voitaisiin osoittaa se, ettei väliaikainen järjestelmä ollut siirtymäkauden järjestelmä.

178 Edellä oleva huomioon ottaen on hylättävä perusteettomana kanneperuste, joka koskee EY 88 artiklan 1 kohdan rikkomista, joka kantajan mukaan seuraa siitä, että komissio on arvioinut väärin vuoden 1978 sopimusta koskevien aiheellisten toimenpiteiden ulottuvuuden.

B *Kanneperuste, joka koskee EY 86 artiklan 2 kohdan rikkomista ja perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä*

179 Kantaja esittää tämän kanneperusteen tueksi viisi osaa. Niistä ensimmäinen koskee sellaisen julkisen vallan toteuttaman toimen puuttumista, jolla yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun hoitaminen on annettu Trasmediterránean tehtäväksi. Toisessa on kyse Trasmediterráneralle väitetysti annettujen julkisten palveluvelvoitteiden nimenomaisen sisällön puuttumisesta. Kolmannessa kanneperusteen osassa kantaja kiistää tarpeen muuttaa Trasmediterránean Kanarian saaristossa vuonna 1998 tarjoama palvelu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyväksi palveluksi. Neljännessä kanneperusteen osassa kantaja riitauttaa sen, ettei väitetyn

julkisen palvelun tehtävän antamiseksi Trasmediterránealle ole järjestetty tarjouskilpailua, ja väittää, ettei asiaa ole tältä osin perusteltu. Viides osa koskee vuoden 1998 avustuksen epäasianmukaisuutta ja sitä, ettei riidanalaista päätöstä ole tältä osin riittävästi perusteltu.

1. Ensimmäinen osa, joka koskee julkisen vallan toteuttaman toimen puuttumista

a) Asianosaisten ja väliintulijan väitteet

180 Kantaja väittää, että oikeuskäytännön mukaan yrityksen voidaan katsoa tuottavan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja EY 86 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, jos kyseisen palvelun hoitaminen on annettu sen tehtäväksi julkisen vallan toimen perusteella (asia C-159/94, komissio v. Ranska, tuomio 23.10.1997, Kok. 1997, s. I-5815, 65 kohta).

181 Esillä olevassa asiassa Trasmediterránealla ei kuitenkaan ole minkään julkisen vallan toimen perusteella velvollisuutta tarjota palveluja, joiden osalta se on saanut vuoden 1998 avustuksen. Se 18.12.1997 tehty päätös, jolla Kanarian viranomaiset ovat antaneet Trasmediterránealle luvan harjoittaa Kanarian saaristoon kuuluvien saarten välistä meriliikennettä, ei ole millään tavalla Trasmediterráneaa sitova. Se väittää tältä osin yhtäältä, että kyseinen lupa annettiin Trasmediterránean tekemästä hakemuksesta, ja toisaalta, että Trasmediterránea on yksipuolisesti luopunut liikennöimästä tiettyjä tämän luvan piiriin kuuluvia reittejä tai muuttanut näitä reittejä silloin kun se on ollut sen kaupallisten etujen kannalta sopivaa. Koska sellaista julkisen vallan toimea ei ole, jolla Trasmediterránealle olisi asetettu velvoitteita, yksi EY 86 artiklan 2 kohdan soveltamisedellytyksistä ei näin ollen ole

täyttynyt, ja tämän olisi pitänyt estää komissiota päättelemästä, että vuoden 1998 avustus oli yhteismarkkinoille soveltuva tämän määräyksen perusteella.

182 Komissio väittää, että Kanarian saarten välisen julkisen meriliikenteen hoitaminen on annettu Trasmediterránean tehtäväksi määräajaksi Kanarian viranomaisten 18.12.1997, 30.3.1998 ja 11.6.1998 tekemillä päätöksillä. Kyseisissä päätöksissä määriteltiin mainittujen palveluiden ulottuvuus ja järjestelmä, jota niihin oli sovellettava, vaikka kyseinen määritelmä tehtiinkin viittaamalla vuoden 1978 sopimuksen järjestelmään. Nämä seikat riittävät, jotta voidaan katsoa, että Trasmediterráne alle on uskottu EY 86 artiklan 2 kohdassa määrättyjen tehtävien kaltainen tehtävä.

183 Se toteaa vielä, että EY 86 artiklan 2 kohdassa, sellaisena kuin sitä on oikeuskäytännössä tulkittu, ei aseteta mitään muodollista vaatimusta, vaan siinä keskitytään toiminnallisiin näkökohtiin. Kyseisessä määräyksessä ei siten edellytetä, että toimen, jolla tehtävä on myönnetty, olisi oltava laki tai asetus, tai että sen olisi välttämättä oltava sitova, kuten yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa annetun komission tiedonannon 22 kohdassa selvitetään. Ratkaisevaa on ainoastaan se, että viranomainen haluaa antaa tehtävän asianomaisen yrityksen hoidettavaksi, minkä mukaista ei ole se, että kyseessä oleva yritys toimii yksipuolisesti.

184 Tässä tapauksessa Trasmediterránea ei ole väliaikaisen järjestelmän voimassaolon aikana toiminut yksipuolisesti, vaan markkinoiden järjestämistä koskevaa toimivaltaansa käyttäneen Kanarian hallituksen toteuttamien toimien perusteella.

185 Espanjan kuningaskunta väittää, että luvalla, jonka Kanarian hallitus on myöntänyt sille annettujen toimivaltuuksien perusteella, Trasmediterráne alle on uskottu EY 86 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tehtävä.

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

186 Kuten kantaja perustellusti toteaa, yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua tuottaville yrityksille on pitänyt antaa tämä tehtävä julkisen vallan toteuttamalla toimella (yhdistetyt asiat T-204/97 ja T-270/97, EPAC v. komissio, tuomio 13.6.2000, Kok. 2000, s. II-2267, 126 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

187 Esillä olevassa asiassa on selvää, että Trasmediterránea on hoitanut Kanarian saaristoon kuuluvien saarten välisiä meriliikenneyhteyksiä 1.1.1998 lukien Kanarian viranomaisten 18.12.1997 tekemän päätöksen perusteella, jonka voimassaoloa on jatkettu 30.3., 11.6. ja 9.10.1998 tehdyillä päätöksillä. Asianomaisten palvelujen hoitamista koskeva tehtävä on näin ollen uskottu Trasmediterránealle julkisen vallan toteuttamalla toimella.

188 Se, että tämän tehtävän hoitaminen on uskottu Trasmediterránealla kyseisen toimijan tekemästä hakemuksesta, ei voi asettaa kyseenalaiseksi edellä olevassa kohdassa tehtyä päätelmää. Julkisen palvelun tehtävä voidaan näet myöntää toimijalle julkisia palveluita koskevalla konsessiosopimuksella (ks. vastaavasti asia C-393/92, Almelo ym., tuomio 27.4.1994, Kok. 1994, s. I-1477, Kok. Ep. XV, s. I-121, 47 kohta). Konsessio voidaan kuitenkin myöntää ainoastaan konsessionhaltijan suostumuksella. Kyseisestä oikeuskäytännöstä seuraa näin ollen, että julkisen palvelun tehtävää hoitavan toimijan puuttuminen siihen menettelyyn, jossa kyseinen tehtävä uskotaan sille, ei estä sitä, etteikö kyseinen tehtävä perustuisi julkisen vallan toteuttamaan toimeen.

189 Lisäksi se, että Trasmediterránea on luopunut tiettyjen väliaikaisen järjestelmän piiriin kuuluvien reittien liikennöimisestä — seikka, jota komissio ei ole kiistänyt — ei myöskään voi kyseenalaistaa edellä 187 kohdassa tehtyä päätelmää. Tältä osin on korostettava, että yksipuolinen luopuminen palvelun tarjoamisesta sopii lähtökoh-

taisesti yhteen julkisen palvelun velvoitteiden asettamisen kanssa (ks. vastaavasti asia C-205/99, Analir ym., tuomio 20.2.2001, Kok. 2001, s. I-1271, 64 kohta). Voidaan kuitenkin olettaa, että julkisen palvelun velvoitteita voidaan asettaa ainoastaan julkisen vallan toteuttaman toimen perusteella. Kyseisestä oikeuskäytännöstä, kun sitä sovelletaan esillä olevan asian olosuhteisiin, seuraa, että se, että Trasmediterránea on luopunut liikennöimästä tiettyjä reittejä, ei ole omiaan osoittamaan, ettei yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun hoitamista ole annettu Trasmediterránean tehtäväksi millään julkisen vallan toteuttamalla toimella.

190 Joka tapauksessa se, että Trasmediterránea on luopunut tietyistä laivareiteistä tai on muuttanut yksipuolisesti tiettyjen laivareittien liikennöintiehtoja, osoittaa enintään — olettaen, että näin on — että Trasmediterránea on jättänyt noudattamatta tiettyjä velvoitteita, jotka sille on väliaikaisella järjestelmällä asetettu.

191 Edellä oleva huomioon ottaen käsiteltävänä olevan kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä perusteettomana.

2. Toinen osa, jonka mukaan julkisen palvelun velvoitteita ei ole määritelty täsmällisesti

a) Asianosaisten ja väliintulijan lausumat

192 Kantaja väittää asetuksen N:o 3577/92 4 artiklasta seuraavan, että julkisen palvelun velvoitteiden on oltava sisällöltään nimenomaisia.

193 Tämä velvollisuus määritellä täsmällisesti julkisen palvelun velvoitteet seuraa kantajan mukaan myös meriliikenteen alalla annetuista yhteisön suuntaviivoista. Meriliikenteen valtion tuelle annettuja suuntaviivoja ei tosin voida pitää oikeussääntöinä, joita hallinnon on joka tapauksessa noudatettava. Niissä vahvistetaan kuitenkin noudatettavaa käytäntöä koskevat menettelysäännöt, joista hallinto ei voi poiketa perustelematta menettelyään, koska muussa tapauksessa se loukkaisi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta (ks. vastaavasti asia 148/73, Louwage v. komissio, tuomio 30.1.1974, Kok. 1974, s. 81, 12 kohta; asia 343/82, Michael v. komissio, tuomio 1.12.1983, Kok. 1983, s. 4023, 14 kohta ja yhdistetyt asiat 80/81–83/81 ja 182/82–185/82, Adam ym. v. komissio, tuomio 9.10.1984, Kok. 1984, s. 3411, 22 kohta).

194 Esillä olevassa asiassa Trasmediterránean hoidettavaksi annettuja väitettyjä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun velvoitteita ei ole määritelty selvästi ja täsmällisesti missään yksipuolisessa tai sopimukseen perustuvassa säännössä tai toimessa.

195 Väliaikaisesta luvasta 18.12.1997 tehdyssä päätöksessä viitataan siten kantajan mukaan yksinomaan niihin palveluihin, joita Trasmediterránea tarjosi jo vuoden 1978 sopimuksen perusteella. Kuten komissio on jo aiheellisia toimenpiteitä koskevassa ehdotuksessa korostanut, vuoden 1978 sopimus ei täyttänyt vaadittavia määrittelyä ja täsmällisyyttä koskevia vähimmäisvaatimuksia. Erityisesti tiettyjen sellaisten palveluluettelon tai maksutaulukon kaltaisten olennaisten seikkojen osalta aiheellisia toimenpiteitä koskevassa ehdotuksessa on korostettu, että Trasmediterránealle annettiin vuoden 1978 sopimuksella sellaista huomattavaa toimintavapautta markkinoilla, joka ei sopinut yhteen sen aseman kanssa, joka sillä oli julkisista varoista rahoitettujen säännöllisten meriliikennepalvelujen tarjoajana.

196 Se toteaa vielä, että EY 86 artiklan 2 kohdassa määrättyjen edellytysten noudattamisen perustelemiseksi ei voida vedota siihen, miten asetuksessa nro 113/1998 säädetyt velvoitteet on määritelty. Yhtäältä lainsäännösten taannehtivuuden kieltoa koskeva periaate estää sen, että mainittua asetusta sovelletaan

aikaisemmalla päätöksellä myönnettyyn väliaikaiseen lupaan. Toisaalta Trasmediterránea ei ole edes pyrkinyt siihen, että väliaikaiset luvat vastaavat mainitussa asetuksessa esitettyjä vaatimuksia.

197 Koska Trasmediterránealle uskottua tehtävää ei ole määritelty selvästi ja täsmällisesti, vuoden 1998 avustus ei voi kuulua EY 86 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.

198 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tukee, väittää, että väliaikaisissa luvissa oli määritelty Trasmediterránean hoidettavaksi tilapäisesti annetut palvelut viittaamalla vuoden 1978 sopimuksessa olevaan määritelmään. Kyseinen määritelmä ei ole yleinen, vaan hyvin yksityiskohtainen ja täsmällinen. Tästä seuraa, että Kanarian viranomaisten Trasmediterránealle tilapäisesti uskomat julkisen palvelun velvoitteet oli määritelty riittävästi, kun otetaan huomioon EY 86 artiklan 2 kohdan määräykset.

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

199 Aluksi on korostettava, että asetuksen N:o 3577/92 4 artiklalla, jossa kantajan mukaan edellytetään, että julkisen palvelun velvoitteen sisältö määritellään täsmällisesti, ei ole merkitystä arvioitaessa sitä, kuuluuko vuoden 1998 avustus EY 86 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan. Asetuksen N:o 3577/92 6 artiklasta näet seuraa, että kabotaasiin Kanarian saaristossa ei väliaikaisesti sovellettu kyseistä asetusta 1.1.1999 asti. On kuitenkin selvää, että vuoden 1998 avustus koski kabotaasipalveluja Kanarian saaristossa ainoastaan vuoden 1998 osalta. Tästä seuraa, ettei asetusta N:o 3577/92 voida soveltaa esillä olevan asian olosuhteisiin.

200 Kantaja vetoaa samoin turhaan tämän kanneperusteen osan yhteydessä meriliikenteen alalla annettuihin yhteisön suuntaviivoihin. Näiden suuntaviivojen 9 kohdassa mainitaan tosin, että julkisen palvelun velvoitteet on määriteltävä selkeästi. Tätä edellytystä ei kuitenkaan sovelleta silloin kun on kyse sen määrittämisestä, voidaanko tiettyjen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä suoranaisesti johtuvien liiketappioiden korvaaminen jättää katsomatta EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi. Esillä olevassa asiassa on kuitenkin selvää, että vuoden 1998 avustus on tällaista valtiontukea. Näin ollen esillä olevan asian olosuhteissa ei sovelleta meriliikenteen alalla annetuissa yhteisön suuntaviivoissa asetettua vaatimusta määritellä julkisen palvelun velvoitteiden sisältö.

201 Lisäksi vaikka oletetaan, että EY 86 artiklan 2 kohdan perusteella vuoden 1998 avustus jää valtiontukia koskevien sääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle ainoastaan siltä osin kuin tämän tuen perustana olevat julkisen palvelun velvoitteet on määritelty selkeästi, on todettava, että näin on tehty nyt esillä olevassa asiassa. Trasmediterránealle on näet 18.12.1997 tehdyssä päätöksessä, sellaisena kuin sen voimassaoloaikaa on jatkettu myöhemmin, annettu tehtäväksi liikennöidä niitä Kanarian saaristoon kuuluvien saarien välisiä reittejä, joita kyseisen yhtiön oli pitänyt liikennöidä vuoden 1978 sopimuksen täyttämiseksi. Kyseisessä sopimuksessa on määritelty liikennöitävät yhteydet, näiden yhteyksien toistuvuus ja näitä reittejä liikennöivien laivojen tekniset ominaisuudet. Näin ollen on katsottava, että kyseiset velvoitteet on määritelty selkeästi.

202 Viimeksi mainitulta osin vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskevasta ehdotuksesta ei millään tavalla seuraa, toisin kuin kantaja väittää, että komissio katsoi, että kyseinen sopimus ei täyttänyt Trasmediterránealle uskottujen julkisen palvelun velvoitteiden määrittelyä koskevia vähimmäisvaatimuksia. Aiheellisia toimenpiteitä koskevassa ehdotuksessaan komissio näet korosti ainoastaan, että Trasmediterránea "saattoi muuttaa palveluluetteloaan ja — — taulukkoaan tai vaihtaa ne pyytämällä siihen etukäteen lupaa toimivaltaisilta viranomaisilta, [minkä johdosta] sillä oli markkinoilla sellainen toimintavapaus, joka ei sopinut yhteen sen aseman kanssa, joka sillä oli julkisista varoista rahoitettujen säännöllisten meriliikennepalvelujen tarjoajana". Tämä toimintavapaus ei millään tavalla sulje pois sitä, etteikö Trasmediterránealla uskottuja julkisen palvelun velvoitteita olisi määritelty selkeästi. Koska eritelmän perusperiaatteen nro 5 mukaan sopimuspuolena olevan viranomaisen on hyväksyttävä kaikki muutokset, julkisen palvelun

velvoitteiden määritteleminen perustuu sekä vuoden 1978 sopimukseen että näihin velvoitteisiin mahdollisesti tehtyjä muutoksia koskeviin lupapäätöksiin. Kantaja ei sitä paitsi ole esittänyt mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin todeta, että Trasmediterránea on muuttanut palveluluetteloaan ilman sopimuspuolena olevan viranomaisen lupaa tai että kyseisen viranomaisen tekemät lupapäätökset ovat laittomia.

203 Näin ollen on katsottava, että Trasmediterráneelle väliaikaisen järjestelmän yhteydessä uskotut julkisen palvelun velvoitteet on määritelty selkeästi, ja että tämän kanneperusteen toinen osa on tämän johdosta hylättävä perusteettomana.

3. Kolmas osa, joka koskee julkisen palvelun todellisen tarpeen puuttumista

a) Asianosaisten ja väliintulijan lausumat

204 Kantaja väittää, ettei Trasmediterránean Kanarian saaristossa tarjoamia palveluja ole tarvetta määritellä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi. Se toteaa tältä osin aluksi, että vaikka jäsenvaltiolla on tietty vapaus yleisiin taloudellisin tarkoituksiin liittyvien palveluiden järjestämisen ja suunnittelun osalta, yhteisön viranomaisten on kuitenkin tarkistettava, onko mainittu palvelu suunniteltu siten, että se on asetettujen aineellisten vaatimusten mukainen.

205 Nämä vaatimukset ilmenevät sen mukaan ensinnäkin yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa annetusta komission tiedonannosta, jonka 14 kohdassa tarkennetaan, että kyseiset palvelut eroavat tavallisista palveluista siten, että viranomaiset katsovat niitä tarvittavan, vaikka markkinoilla ei ole riittävästi kannusteita palvelujen

tarjoamiseen. Tämän jälkeen erityisesti meriliikenteen osalta asetuksen N:o 3577/92 2 artiklan mukaan julkisen palvelun velvoitteilla tarkoitetaan velvoitteita, joita kyseinen yhteisön laivanvarustaja ei omien taloudellisten etujensa kannalta katsoen ottaisi hoitaakseen tai ei ottaisi hoitaakseen samassa määrin tai samoilla ehdoilla.

206 Kantaja väittää tämän jälkeen, että aiheellisista toimenpiteistä tehdyssä ehdotuksessa oli jo korostettu, että oli olemassa vakavia epäilyksiä siitä, oliko julkisen palvelun velvoitteita tarvetta asettaa tietyille kyseessä oleville reiteille, koska yksityiset yritykset, jotka toimivat niillä kaupallisessa tarkoituksessa, saattoivat liikennöidä niitä tai liikennöivät jo niitä asianmukaisesti, ja niiden tarjoama toistuvuus, jatkuvuus, säännöllisyys ja hinnoittelu olivat samankaltaiset. Tämä vuonna 1997 esitetty arvio pätee sitäkin paremmin vuoden 1998 osalta, jolloin melkein kaikilla tuetuilla reiteillä oli tiivistä kilpailua ja tämän lisäksi saarien välillä oli olemassa myös riittävät laiva- ja lentoyhteydet.

207 Sen näkemyksensä tueksi, jonka mukaan saartenvälisiä meriliikenneyhteyksiä ei voida pitää julkisen palvelun tehtävänä, kantaja on suullisessa käsittelyssä väittänyt vielä, että Tribunal Superior de Justicia de Canarias on 24.10.2003 antamallaan tuomiolla kumonnut asetuksen nro 113/1998. Kantajan mukaan asetuksen nro 113/1998 pääasiallisena kumoamisperusteena oli se, että julkisen palvelun velvoitteita ei ollut tarvetta vahvistaa Kanarian saartenvälisten reittien markkinoilla vallitsevan kilpailun määrän vuoksi, ja että markkinoilla oli olemassa muita kyseisiä palveluja tarjoavia varustamoita, joilla oli enemmän kapasiteettia ja aluksia ja jotka eivät saaneet tukea. Asetuksen nro 113/1998 kumoaminen perustui kantajan mukaan myös siihen, että kyseinen asetus ja kaikki sen liitteet oli "tehty mittatilaustyönä" Trasmediterránealle, ja että kyseinen asetus oli täysin ristiriidassa yhteisön oikeuden ja Espanjan lainsäädännön kanssa.

208 Suullisessa käsittelyssä kantaja on vielä viitannut Kanarian hallituksen liikenteen pääosaston todistukseen, joka on kanteen liitteessä 28 ja jossa yksilöidään vuosien 1998 ja 1999 osalta kaikki Kanarian saaristossa liikennettä hoitavat yhtiöt ja jossa tarkennetaan tämän liikenteen osalta alukset, reitit, kapasiteetit ja vuorovälit. Kyseistä liikennettä hoidettaisiin kantajan mukaan myös ilman julkisen palvelun velvoitetta.

209 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tukee, toteaa aluksi, että EY 86 artiklan 2 kohtaa koskevan oikeuskäytännön ja sen yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa antaman tiedonannon 22 kohdan mukaan jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta julkisen palvelun velvoitteita määritettäessä ja komission valvonta on lähtökohtaisesti vain sitä, että ilmeisiin virheisiin ja väärinkäytöksiin puututaan.

210 Se toteaa lisäksi, että sen tutkinta saattoi koskea ainoastaan tarvetta perustaa julkisen palvelun velvoite hetkellä, jolloin vuoden 1998 väliaikainen järjestelmä otettiin käyttöön eli vuoden 1997 lopussa. Näin ollen aiheellisista toimenpiteistä tehdyssä ehdotuksessa olevat väitteet ja se, että tilanteen myöhempi kehittyminen on mahdollistanut sen, että Kanarian saaristoon kuuluvien saarten väliset yhteydet on voitu säilyttää ilman julkisen palvelun velvoitteita, eivät ole esillä olevan asian kannalta merkityksellisiä.

211 Komissio on sitä mieltä, että koska asianomaiset reitit olivat vuoden 1997 joulukuuhun saakka kuuluneet aina julkisen palvelun velvoitteen piiriin, ei ollut kohtuutonta, että toimivaltaiset viranomaiset halusivat ryhtyä toimenpiteisiin velvoitteen jatkuvuuden varmistamiseksi lopullisen järjestelmän voimaantuloon saakka.

212 Komissio ja Espanjan kuningaskunta toteavat sen Tribunal Superior de Justicia de Canariasin antaman tuomion osalta, jolla kumottiin asetus nro 113/1998, että

ensinnäkin kyseisen asetuksen kumoamisella ei ole merkitystä arvioitaessa tarvetta määritellä Trasmediterráne alle väliaikaisen järjestelmän yhteydessä uskotut palvelut yleisiin taloudellisin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi.

213 Komissio ja Espanjan kuningaskunta väittävät tältä osin, että asetuksen nro 113/1998 2 §:ssä, joka kumottiin Tribunal Superior de Justicia de Canariasin antamalla tuomiolla, säädettiin julkisen palvelun velvoitteista kaikille toimijoille, kun taas väliaikainen järjestelmä perustui Trasmediterránean kanssa tehtyyn julkista palvelua koskevaan sopimukseen, jossa määrättiin korvauksen maksamisesta. Asetuksen nro 113/1998 kumoava tuomio koski näin ollen tilannetta, joka eroaa nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevasta tilanteesta.

214 Espanjan kuningaskunta toteaa lisäksi, että Tribunal Superior de Justicia de Canariasin antamaan tuomioon on haettu muutosta Tribunal supremossa (Espanjan korkein oikeus).

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

215 Aluksi on muistutettava, että jo edellä 199 kohdassa esitetyistä syistä asetusta nro 3577/92 ei voida soveltaa nyt esillä olevan asian olosuhteisiin. Kantaja vetoaa näin ollen turhaan kyseisen asetuksen 2 artiklaan niiden aineellisten edellytysten määrittämiseksi, joiden täyttyessä palvelua voidaan pitää EY 86 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna yleisiin taloudellisin tarkoituksiin liittyvänä palveluna.

216 Tämän jälkeen on korostettava, että kuten komissio on yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa antamansa tiedonannon 22 kohdassa todennut, jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta kun ne määrittelevät sen, mitä ne pitävät yleisiin taloudellisin

tarkoituksiin liittyvänä palveluna (ks. vastaavasti asia T-106/95, FFSA ym. v. komissio, tuomio 27.2.1997, Kok. 1997, s. II-229, 99 kohta). Tämän johdosta komissio voi asettaa kyseenalaiseksi sen, miten jäsenvaltio on määritellyt kyseiset palvelut, ainoastaan silloin kun on kyse ilmeisestä virheestä.

217 Näin ollen on tutkittava, onko komissio päätellyt riidanalaisessa päätöksessä perustellusti, että Kanarian viranomaiset eivät ole tehneet ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että 1.1.1998 alkaen ja kyseisen vuoden 31.12. saakka oli olemassa julkista palvelua koskeva tarve niillä Kanarian reiteillä, joita Trasmediterránea oli siihen saakka liikennöinyt.

218 Tältä osin on korostettava komission kanssa sitä, että vuoden 1978 sopimuksen voimassaolon päättyessä Kanarian viranomaiset saattoivat kohtuudella katsoa, että markkinoiden tilan perusteella ei ollut mahdollista varmistaa Kanarian saarten välisen meriliikenteen jatkuvuutta sellaisena kuin Trasmediterránea oli sitä 31.12.1997 saakka hoitanut.

219 On tosin selvää, että Trasmediterránea tarjosi kyseisiä palveluja kilpaillen muiden toimijoiden, muun muassa kantajan, kanssa. Kantaja ei kuitenkaan ole näyttänyt, että kyseinen kilpailu antoi mahdollisuuden huolehtia palveluista, jotka vastasivat Trasmediterránean tarjoamia palveluja jatkuvuudeltaan, säännöllisyydeltään ja vuoroväleiltään kaikilla niillä reiteillä, joita Trasmediterránea liikennöi väliaikaisen järjestelmän yhteydessä.

220 Toisin kuin kantaja väittää, tältä osin sellaisen kilpailun olemassaolo, jonka avulla on mahdollista tarjota Kanarian reiteillä samantasoisia palveluja kuin Trasmediterránea, ei perustu siihen komission vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskevassa ehdotuksessa tekemään toteamukseen, jonka mukaan "sellaiset yksityiset yritykset, jotka — — tarjoavat samankaltaista toistuvuutta, jatkuvuutta, säännöllisyyttä ja hinnoittelua, voivat liikennöidä (tai liikennöivät jo) tiettyjä reittejä". Edellä 173 kohdassa esitetyistä syistä ei ole näytetty toteen, että kyseinen toteamus koski Kanarian reittejä.

221 Sen perusteella, että tiettyjen Kanarian saaristoon kuuluvien saarten välillä oli vuonna 1998 olemassa ilmayhteydet, ei myöskään voida osoittaa, että kilpailijat tarjosivat Trasmediterráne alle väliaikaisen järjestelmän yhteydessä uskottuja saartenvälisiä yhteyspalveluja toistuvuudeltaan, jatkuvuudeltaan ja säännöllisyydeltään vastaavia palveluja.

222 Sen Tribunal Superior de Justicia de Canariasin antaman tuomion osalta, johon kantaja on suullisessa käsittelyssä vedonnut, on heti alkuun korostettava, että koska se on annettu riidanalaisen päätöksen jälkeen, komissio ei ole voinut ottaa sitä huomioon kyseistä päätöstä tehdessään. Näin ollen myöskään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi ottaa sitä huomioon riidanalaisen päätöksen laillisuutta arvioitaessa.

223 Lisäksi vaikka kantaja väittää, että kansallinen tuomioistuin on kyseisessä tuomiossa todennut, että muut toimijat tarjosivat Trasmediterránean tarjoamia palveluja vastaavia saartenvälisiä yhteyspalveluja suuremmalla kapasiteetilla ja useammilla aluksilla, on todettava, ettei tuomioon sisälly tällaista toteamusta.

224 On vielä korostettava, ettei kantaja ole yksilöinyt kyseisessä kansallisen tuomioistuimen tuomiossa olevan markkina-analyysin niitä seikkoja, joiden perusteella voitaisiin osoittaa, että Kanarian viranomaiset ovat tehneet ilmeisen arviointivirheen siltä osin kuin on kyse julkisen palvelun todellisesta tarpeesta.

225 Lisäksi niiden muiden kyseisessä tuomiossa väitetysti olevien toteamusten perusteella, joihin kantaja on vedonnut, ei voida osoittaa, että Kanarian viranomaiset olisivat tehneet sellaisen ilmeisen arviointivirheen, joka komission olisi pitänyt todeta riidanalaisessa päätöksessä. Se väitetty toteamus, jonka mukaan asetus nro 113/1998 ja kaikki sen liitteet on "tehty mittatilaustyönä" Trasmediterráne alle, minkä johdosta kyseinen asetus on ristiriidassa yhteisön oikeuden ja Espanjan lainsäädännön kanssa, on merkityksetön arvioitaessa sitä, saattoivatko markkinavoimat varmistaa Trasmediterránean saaristossa vuonna 1998 tarjoamat palvelut.

226 Lopuksi toisin kuin kantaja väittää, kanteen liitteessä 28 eikä missään muuallakaan oikeudenkäyntiasiakirjoissa ei ole Kanarian hallituksen liikenteen pääosaston todistusta, jossa yksilöitäisiin vuoden 1998 osalta kaikki Kanarian saaristossa liikennettä hoitavat yhtiöt ja tarkennettaisiin tämän liikenteen osalta alukset, reitit, kapasiteetit ja vuorovälit.

227 Koska minkään kantajan esittämän seikan perusteella ei voida katsoa, ettei se Kanarian viranomaisten tekemä arviointi ole uskottava, jonka mukaan markkinat eivät olleet riittävän suotuisat Trasmediterránean väliaikaisen järjestelmän yhteydessä tarjoamia palveluja vastaavien yhteyspalvelujen tarjoamiseksi, ei ole näytetty toteen, että kyseiset viranomaiset ovat ylittäneet harkintavaltansa rajat 18.12.1997 tehdyllä päätöksellä, sellaisena kuin sen voimassaoloaikaa on myöhemmin jatkettu. Näin ollen on pääteltävä, että siihen riidanalaiseen päätökseen, jossa komissio myöntää, että Kanarian viranomaiset ovat kohtuudella voineet antaa Trasmediterráne alle yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän tehtävän, ei sisälly arviointivirhettä.

228 Edellä olevan perusteella tämän kanneperusteen kolmas osa on hylättävä perusteettomana.

4. Neljäs osa, joka koskee tarjouskilpailun järjestämättä jättämistä ja perustelujen puutteellisuutta

a) Asianosaisten ja väliintulijan lausumat

229 Kantaja väittää, että julkisen palvelun velvoitteiden rahoittamiseksi tarkoitettujen tukien myöntämisessä on noudatettava toimijoiden välisen syrjintäkiellon peri-

aatetta ja toimijoilla on oltava samat mahdollisuudet saada kyseistä tukea. Tämä periaate on kantajan mukaan vahvistettu asetuksen N:o 3577/92 4 kohdassa. Lisäksi meriliikenteen valtion tuelle annetuissa yhteisön suuntaviivoissa suositellaan voimakkaasti julkisten tarjouskilpailujen järjestämistä juuri kyseisen periaatteen perusteella.

230 Esillä olevassa asiassa näitä vaatimuksia ei ole täytetty, sillä Trasmediterráne alle myönnetyt tuet on annettu sille suoraan tarjouskilpailumenettelyä aloittamatta. Tuen myöntämisen jälkeen on tosin aloitettu asetuksen nro 113/1998 perusteella tarjouskilpailu. Kyseisen tarjouskilpailun ehdot olivat kuitenkin ilmeisen mahdottomia, sillä asetuksen mukaan julkisen palvelun velvoitteiden piiriin kuuluvien reittien liikennöimiseen ei ollut tarkoitus myöntää mitään avustusta, vaan niiden osalta oli ainoastaan vahvistettu enimmäistariffit, jotka kantajan mukaan olivat riittämättömät.

231 Kantaja väittää lopuksi, että riidanalaisessa päätöksessä ei ole mitään tarkennusta siihen olennaiseen kysymykseen, olisiko Trameditérráne alle uskotun tehtävän hoitaminen epäonnistunut, jos olisi sovellettu syrjintäkiellon periaatetta, jonka mukaan tuet on myönnettävä tarjouskilpailun perusteella. Sen mukaan kyseisten tarkennusten olisi pitänyt olla riidanalaisessa päätöksessä, koska komissio oli aiheellisia toimenpiteitä koskevassa ehdotuksessa päätellyt, että valtiontukia koskevien sääntöjen soveltaminen ei oikeudellisesti eikä käytännössä estänyt hoitamasta kyseisiä palveluja, siltä osin kuin näissä säännöissä edellytetään julkista hankintamenettelyä. Kantaja päättelee tämän perusteella, että tällaisten tarkennusten puuttuessa riidanalaista päätöstä on pidettävä EY 86 artiklan 2 kohdan vastaisena ja tämän lisäksi myös mielivaltaisena ja puutteellisesti perusteltuna.

232 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tukee, väittää, ettei Espanjan viranomaisilla ollut velvollisuutta tehdä julkisen palvelun sopimuksia tarjouskilpailun perusteella. Kuten meriliikenteen valtion tuelle annetuista yhteisön suuntaviivojen 9 kohdasta ilmenee, vaikka komissio kehottaa tekemään julkisen palvelun sopimukset tarjouskilpailun perusteella, muihin sopimuksentekomenettelyihin turvautuminen on hyväksyttävää etenkin silloin kun on kyse saarten välisestä säännöllisestä lauttaliikenteestä.

233 Lisäksi koska esillä olevassa asiassa tosiseikat koskevat vuotta 1998, vetoamisella asetuksen N:o 3577/92 4 artiklaan ei ole merkitystä asetuksen N:o 3577/92 6 artiklan 2 kohdan perusteella, jossa säädetään, että kyseisen asetuksen säännöksiä ei sovelleta Kanariaan 1.1.1999 asti.

234 Se toteaa vielä, että yhteisön oikeuden nykytilassa EY 86 artiklasta ei voida johtaa mitään yleistä velvollisuutta tehdä julkisen palvelun sopimukset tarjouskilpailun perusteella. Näin ollen ei ole tarpeen tutkia, onko sopimuksen tekeminen tarjouskilpailua järjestämättä EY 86 artiklan 2 kohdan mukaista.

235 Se väittää vielä, että vaikka esillä olevassa asiassa olisi lähtökohtaisesti ollut velvollisuus järjestää tarjouskilpailu — vaikka näin ei siis ollut — kyseisen järjestelmän väliaikaisuudella ja tilapäisyydellä sekä Amsterdamin sopimukseen liitetyssä julistuksessa tunnustetulla julkisen palvelun jatkuvuuden periaatteella olisi voitu perustella tilanteeseen sopiva kohtelu, sillä on kohtuullista ajatella, että pelkästään toimijalla, joka oli aikaisemmin tarjonnut näitä palveluja, oli mahdollisuus varmistaa niiden jatkuminen välittömästi ja niinkin lyhyen ajan, josta väliaikaisessa järjestelmässä oli kyse.

236 Komissio väittää lopuksi, että asetukseen nro 113/1998 perustuvan lopullisen järjestelmän mukaan sellaisten julkisen palvelun sopimusten tekeminen, jotka voivat johtaa korvausten maksamiseen, on mahdollista ainoastaan järjestämällä julkinen tarjouskilpailu.

237 Näiden huomautusten perusteella on komission mukaan selvää, että tarjouspyyntömenettelyn aloittamatta jättäminen ei voi merkitä sitä, ettei EY 86 artiklan 2 kohtaa voida soveltaa esillä olevaan asiaan.

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

238 Kantaja vetoaa turhaan asetukseen N:o 3577/92 ja meriliikenteen valtion tuelle annettuihin yhteisön suuntaviivoihin osoittaakseen, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevat sopimukset on tehtävä tarjouspyyntömenettelyn perusteella. Yhtäältä nimittäin asetusta N:o 3577/92 ei sovelleta esillä olevan asian olosuhteisiin (ks. edellä 199 kohta). Toisaalta edellä mainitut suuntaviivat, joissa joka tapauksessa ei edellytetä julkisen hankintamenettelyn käyttämistä valittaessa niitä toimijoita, joiden tehtävänä on tarjota saarikabotaasipalveluja, eivät ole merkityksellisiä EY 86 artiklan 2 kohdan soveltamisedellytyksiä määritettäessä (ks. edellä 200 kohta).

239 Lisäksi EY 86 artiklan 2 kohdan sanamuodosta ja kyseistä määräystä koskevasta oikeuskäytännöstä ei seuraa, että yleishyödyllinen tehtävä voidaan antaa toimijalle ainoastaan tarjouspyyntömenettelyn järjestämisen jälkeen. Näin ollen ei voida edellyttää, toisin kuin kantaja väittää, että riidanalaisessa päätöksessä olisi pitänyt erityisesti perustella sitä, miksi tällaista menettelyä ei järjestetty Kanarian saarten välisten meriliikenneyhteyksien hoitamisen uskomiseksi Trasmediterráne alle.

240 Tämän kanneperusteen neljäs osa on näin ollen hylättävä.

5. Viides osa, joka koskee vuoden 1998 korvauksen epäasianmukaisuutta ja perustelujen puutteellisuutta

a) Asianosaisten ja väliintulijan lausumat

241 Kantaja väittää, että vuoden 1998 tuki on epäasianmukainen ja että riidanalaista päätöstä ei ole perusteltu tältä osin riittävästi.

242 Ensinnäkin perustelujen väitetyn puutteellisuuden osalta kantaja väittää aluksi, ettei se ole saanut tietoonsa niitä kyseisten reittien kustannuksia koskevia konkreettisia seikkoja, jotka on otettu huomioon arvioitaessa vuoden 1998 avustuksen määrää. Se, että komissio ei ole maininnut niitä tarkkoja lukuja, joihin se nojautui katsoessaan, että kyseisen avustuksen määrä oli asiaankuuluva, merkitsee sitä, että riidanalainen päätös on puutteellisesti perusteltu, mikä johtaa sen mitättömyyteen. Kantaja pyytää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään, että komission on esitettävä riidanalainen päätös kokonaisuudessaan, jotta se voi puolustautua.

243 Toiseksi korvauksen epäasianmukaisuuden osalta se väittää aluksi yhteisön oikeuskäytännöstä ilmenevän, että jotta EY 86 artiklan 2 kohdassa määrättyä poikkeusta voidaan soveltaa, korvauksella on pyrittävä vain sellaisten lisäkustannusten korvaamiseen, joita yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavalle yritykselle aiheutuu tämän erityistehtävän hoitamisesta. Lisäksi kyseisen korvauksen myöntämisen on oltava tarpeen, jotta mainittu yritys voi huolehtia julkisen palvelun velvoitteistaan taloudellisesti tasapainoisissa olosuhteissa (edellä 216 kohdassa mainittu asia FFSA ym. v. komissio, tuomion 11 kohta). Se väittää vielä, että meriliikenteen valtion tuelle annetuissa suuntaviivoissa tarkennetaan, että ylimääräisten kustannusten on liityttävä suoraan toimijalle aiheutuneeseen tappioon ja että kustakin palvelusta on pidettävä erikseen kirjaa ylikompensointien ja ristikkäistukien sekä tehottomien johtamis- ja toimintatapojen välttämiseksi.

244 Esillä olevassa asiassa riidanalainen päätös ei kantajan mukaan ole näiden vaatimusten mukainen. Kantaja esittää tältä osin neljä väitettä.

245 Ensinnäkään komissio ei ole tarkistanut niitä tietoja, jotka sisältyvät Kanarian viranomaisten vuoden 1998 korvauksen hyväksyttävän määrän tutkimiseksi nimittämän riippumattoman asiantuntijan laatimaan kertomukseen, vaikka kyseisen asiantuntijan puolueettomuudesta on epäilystä siltä osin kuin kyseisen kertomuksen tilaajina olivat Kanarian viranomaiset. Kanarian viranomaisten nimittämää asiantuntijakertomusta koskevien väitteiden toteen näyttämiseksi kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää kyseisen kertomuksen esitettäväksi.

246 Toiseksi kertomuksessa sovellettu metodologia on riittämätön, koska se perustuu tietylle toimijalle aiheutuvien kustannusten, eikä Trasmediterráneralle todellisuudessa aiheutuneiden kustannusten arviointiin.

247 Kolmanneksi kyseinen metodologia on räätälöity Trasmediterráneaa varten, sillä asetusta nro 113/1998 annettaessa Kanarian viranomaiset ovat kantajan mukaan itse päätelleet, että asetuksessa kyseessä olevien palvelujen tarjoaminen ei edellytä avustuksen myöntämistä ja että kyseisten palvelujen rahoittaminen on varmistettu riittävällä tavalla asetuksessa vahvistettujen enimmäistariffien soveltamisesta saatavilla tuloilla. Jos mainitut tariffit olivat riittävät tarjouskilpailua aloitettaessa, sen, että Trasmediterránea sovelsi niitä, ei olisi pitänyt johtaa sellaiseen alijäämään, joka oli korvattava avustuksella.

248 Lisäksi yhtäältä Trasmediterránean, joka kuului tukijärjestelmän piiriin, ja toiseksi niiden muiden toimijoiden, jotka saattoivat hyötyä yksinomaan asetuksessa nro 113/1998 vahvistetusta järjestelmästä, jonka mukaan mitään avustusta ei makseta, välillä on ollut syrjintää.

249 Niiden teknisten ja taloudellisten ehtojen selvittämiseksi, jotka Kanarian viranomaiset ovat ottaneet huomioon asetuksen nro 113/1998 mukaisten julkisen palvelun velvoitteiden ja sovellettavien tariffien määrittämiseksi, kantaja pyytää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään, että Espanjan viranomaisten on esitettävä asiakirja, jonka Kanarian autonomisen yhteisön Consejería de Turismo y Transportes laati sen Trasmediterránean tekemän kantelun yhteydessä, joka koski Trasmediterráneralle julkisten saarikabotaasiliikennepalveluiden tarjoamisesta tilikausina 1998, 1999 ja 2000 aiheutuneen alijäämän kattamisen perusteella maksettavien summien suorittamista. Se vaatii myös riippumattoman asiantuntijan laatiman kertomuksen esittämistä. Lisäksi se vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää esitettäväksi kaikki ne asiakirjat, jotka koskevat tarjouspyyntöjä Kanarian julkisten palvelujen piiriin kuuluvista reiteistä asetuksen nro 113/1998 voimaantulon jälkeen. Lopuksi se vaatii esittämään kaikki asetuksen nro 113/1998 antamista valmistelevat asiakirjat ja etenkin ne selvitykset, kertomukset ja taloudelliset tiedot, joiden perusteella julkisen palvelun velvoitteet määrittelevä liite laadittiin.

250 Neljänneksi riippumattoman asiantuntijan laatimassa kertomuksessa ei analysoida reittien liikennöimisestä aiheutuneen tappion syitä eikä Trasmediterránean noudattamaa tariffipolitiikkaa, vaikka kantajan mukaan näiden seikkojen tarkasteleminen oli olennaista sen määrittämiseksi, oliko tappio todellakin perustunut tarpeeseen hoitaa julkisen palvelun velvoitteet vai muihin taloudellisiin syihin.

251 Kantaja väittää tältä osin, että avustuksella on pyritty korvaamaan etenkin Santa Cruz de Tenerifen ja Las Palmasin välisellä suuren nopeuden reitillä noudatetun valikoivan tariffien alennuspolitiikan aiheuttama tappio. Se väittää erityisesti, että Trasmediterránea soveltaa kyseisellä reitillä yli 50 prosentin suuruista alennusta niihin enimmäistariffeihin nähden, jotka on vahvistettu viidestä reitistä niille kolmelle, joita Trasmediterránea hoitaa päivittäin ja joilla se kilpailee kantajan kanssa. Kahdella muulla reitillä Trasmediterránea soveltaa tariffia, joka on käytännössä sama kuin enimmäistariffi. Tämän viimeksi mainitun väitteen paikkansapitävyyden osoittamiseksi kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään, että komission on esitettävä ne tiedot, jotka sillä on käytössään Trasmediterránean Los Cristianos–La Gomera- ja Santa Cruz de Tenerife–Las Palmas-reiteillä tilikauden 1998 kuluessa soveltaman tariffipolitiikan osalta. Se vaatii myös, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää Trasmediterránean esittämään jäljennöksen suuren nopeuden reitillä Las Palmas–Santa Cruz de Tenerife vuonna 1998 voimassa olevista virallisista tariffeista, jotka vaihtelevat aikataulun mukaan.

252 Kantaja väittää, että on laitonta tukea reittejä, jotka on teoreettisesti määritelty yleishyödyllisiksi, kun näitä reittejä liikennöivälle yhtiölle aiheutuu merkittäviä liiketappioita sen suhteessa vahvistettuihin tariffeihin noudattaman tariffien alennuspolitiikan johdosta, ja kun tällä rikotaan EY:n perustamissopimuksen tärkeitä määräyksiä. Komissio ei näin ollen voinut todeta, että vuoden 1998 avustus oli yhteismarkkinoille soveltuva.

253 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta tukee, väittää, että Trasmediterránean saama korvaus, joka laskettiin tarkoituksenmukaista menetelmää noudattaen, on asianmukainen ja oikeasuhteinen.

254 Komissio väittää metodologian osalta, että se nojautuu yhtäältä niiden kiinteiden ja muuttuvien kulujen simulointiin, jotka tietylle toimijalle olisi pitänyt aiheutua kunkin kyseessä olevan reitin liikennöimisestä, kun otetaan huomioon viranomaisten asettamat ehdot ja aikaisempien tilikausien aikana kirjatut liikennevirrat, ja toisaalta kunkin reitin osalta odotettavissa olevien tulojen simulointiin, joka perustuu tariffien soveltamiseen edellä mainittuihin liikennevirtoihin. Kussakin tapauksessa objektiivisesti perusteltavaksi katsottu tappio perustuu näiden kulujen ja tulojen väliseen eroon. Kyseisten arviointiperusteiden mukaan selvityksessä päädyttiin siihen, että kaikki reitit olivat kutakuinkin laajalti tappiollisia. Kokonaistappio oli 1,652 miljardia ESP, vaikka Trasmediterránea oli pyytänyt 2,5 miljardin ESP:n suuruista avustusta. Trasmediterránean vaatiman summan ja Kanarian viranomaisten todellisuudessa myöntämän summan välinen ero osoittaa, että korvausta laskettaessa Trasmediterránean intressit ja Kanarian hallituksen intressit olivat selvästikin vastakkain. Näin ollen ei ole mitään syytä epäillä, että riippumattoman asiantuntijan kertomus oli laadittu Trasmediterránean suosimiseksi.

255 Se, että asiassa ei ole nojauduttu yksinomaan Trasmediterránean toimittamiin tietoihin, vaan arvioihin, jotka perustuvat niihin kuluihin, joista tietyn toimijan on otettava vastattavakseen ilman, että se aiheuttaisi mitään ongelmia, osoittaa tehdyn arvioinnin tarkkuuden. Tämän menetelmän käyttäminen on näet mahdollistanut sen, ettei ole tarvinnut nojautua sellaisiin kuluihin, jotka Trasmediterránea olisi keinotekoisesti voinut yliarvioida.

256 Lisäksi komissio ei ole sokeasti hyväksynyt riippumattoman asiantuntijan lausuntoa, vaan se on tutkinut yksityiskohtaisesti sen perusteet, noudatetun metodologian ja toteutetut laskelmat ja päätynyt siihen lopputulokseen, että niitä voitiin pitää luotettavana perustana.

257 Sen väitteen osalta, jonka mukaan Trasmediterráneelle maksetut korvaukset olivat liiallisia sen vuoksi, että aikaisemmin hyväksytyistä tariffeista saatujen tulojen olisi pitänyt riittää, komissio toteaa, että tiettyä alaa säänneltäessä viranomainen voi perustellusti päättää, että toimija saa rahoitusta osittain käyttäjien suorista maksuista

ja osittain julkisista tuista, kun viranomaisen olennaisena huolena on julkisen palvelun käyttäjien etu pikemminkin kuin toimijoiden etu.

258 Sen väitteen osalta, jonka mukaan tuet olivat suhteettomia ja näin ollen EY 86 artiklan 2 kohdan vastaisia, koska kyseisellä korvauksella oli tarkoitus rahoittaa Trasmediterránean tariffipolitiikka reiteillä, joilla se joutui kilpailemaan, komissio toteaa, että kyseinen väite ei kestä vähäisintäkään arviointia. Aluksi tiettyä alaa säänneltäessä viranomainen voi perustellusti päättää, että toimija, jonka tehtävänä on tarjota julkista palvelua, saa rahoitusta osittain käyttäjien suorista maksuista ja osittain julkisista tuista. EY 86 artiklan 2 kohdassa on nimenomaisesti määrätty tämän kaltaisista tilanteista. Kyseisessä määräyksessä edellytetään, että julkisista varoista rahoitettavat tappiot ovat todellakin seurausta yritykselle uskotusta julkisen palvelun tehtävästä, mistä on kyse nyt esillä olevassa asiassa.

259 Komissio toteaa vielä, että kun kantaja väittää, että vuoden 1998 avustus on suhteeton pelkästään sillä perusteella, että Trasmediterránea kilpaili sen kanssa hinnoilla, se sekoittaa kaksi eri arvioinnin tasoa, jotka muodostuvat yhtäältä kysymyksestä, joka koskee vuoden 1998 avustuksen yhteismarkkinoille soveltuvuutta, ja toisaalta kysymyksestä, joka koskee Trasmediterránean väitetysti omaksumia mahdollisia taloudellisia käyttäytymismalleja.

260 Kysymys siitä, onko Trasmediterránea omaksunut kilpailusääntöjen vastaisia käyttäytymismalleja etenkin tarjotessaan palveluja palvelujen kustannuksia alemmilla hinnoilla markkinoilla, joilla sillä oli mahdollisesti määräävä markkina-asema, on itsenäinen kysymys, joka on ratkaistava asianmukaiseen oikeussuojakeinoon turvautuen. Vaikka osoitettaisiin, että Trasmediterránea on omaksunut kilpailusääntöjen vastaisia käyttäytymismalleja, tästä ei kuitenkaan seuraa, että kyseiset käyttäytymismallit on rahoitettu vuoden 1998 avustuksella, jonka suuruus oli ainoastaan 1,65 miljardia ESP, vaikka Trasmediterráneelle on kertynyt vuonna 1998 tappiota 2,5 miljardia ESP kaikilta vuonna 1998 väliaikaisen järjestelmän perusteella liikennöidyiltä reiteiltä.

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

261 Aluksi on tutkittava, ovatko kantajan esittämät neljä väitettä vuoden 1998 avustuksen epäasianmukaisuuden osalta perusteltuja.

262 Ensimmäisessä väitteessään kantaja arvostelee komissiota siitä, ettei tämä ole tarkistanut siihen riippumattoman asiantuntijan kertomukseen sisältyviä tietoja, jonka perusteella vuoden 1998 avustus laskettiin, vaikka sen mukaan kyseisen asiantuntijan riippumattomuudesta oli epäilyjä siitä syystä, että hän oli Kanarian viranomaisten nimeämä.

263 Heti aluksi on korostettava, ettei kantaja esitä mitään väitettä, jonka pohjalta voitaisiin vakavasti kyseenalaistaa asianomaisen asiantuntijakertomuksen laatijan riippumattomuus. Sitä vastoin on korostettava, että kyseisessä kertomuksessa Trasmediterránealla takaisin maksettavien menojen määräksi vahvistetaan 1,652 miljardia ESP, vaikka Trasmediterránea oli vaatinut 2,5 miljardin ESP:n suuruista korvausta. Näin ollen on todettava, ettei ole osoitettu, että kertomuksen laatija olisi osoittanut jonkinlaista puolueellisuutta Trasmediterráneaa kohtaan. Lisäksi koska Espanjan kuningaskunta on todennut — ilman, että kantaja olisi sitä tältä osin hyödyllisesti riitauttanut — että kantajalla oli jäljennös kyseisestä kertomuksesta jo ennen kuin se jätti vastauksensa nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, ei ole tarpeen määrätä asian selvittämistoimesta, jonka perusteella Kanarian viranomaisten olisi esitettävä kyseinen kertomus.

264 Vaikka myönnetään, että ottamatta huomioon sitä, oliko kyseisen lausunnon laatija riippumaton, komissiolla oli velvollisuus tarkistaa kyseisessä kertomuksessa olevat tiedot, on huomautettava, että riidanalaisessa päätöksessä todetaan selvästi, että kutakin reittiä oli arvioitu, ja siinä tarkennetaan ne eri kuluerät, jotka on otettu huomioon. Lisäksi kantaja ei esitä mitään sellaista väitettä, jonka perusteella

voitaisiin epäillä komission todella tutkineen yksityiskohtaisesti niitä perusteita, sitä metodologiaa ja niitä laskelmia, joiden perusteella mainittu kertomus laadittiin. Väite on näin ollen hylättävä perusteettomana.

265 Toisessa väitteessään kantaja kiistää sen, että väitetyn julkisen palvelun tarjoamisesta seuranneet lisäkustannukset voidaan pätevästi laskea siten, että huomioon otetaan tietyn toimijan kustannukset eikä Trasmediterráne alle asianomaisen palvelun tarjoamisesta todellisuudessa aiheutuneita kustannuksia.

266 Arvioitaessa monitahoisia taloudellisia tosiseikkoja komissiolla on laaja harkintavalta arvioitaessa asianomaisen palvelun hoitamisesta aiheutuvia lisäkustannuksia. Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on valvoessaan komission nyt esillä olevassa asiassa tekemää arviota ainoastaan tarkistettava tosiseikkojen aineellinen oikeellisuus ja se, ettei harkintavaltaa ole käytetty ilmeisen väärin (ks. vastaavasti edellä 216 kohdassa mainittu asia FFSA ym. v. komissio, tuomion 101 kohta).

267 Esillä olevassa asiassa komissio on voinut kohtuudella katsoa, että objektiivisia kustannuksia käyttämällä voitiin vahvistaa vuoden 1998 avustuksen määrä ilman, että olisi ollut tarvetta nojautua Trasmediterránean väittämiin kustannuksiin. Tosin jos olisi osoitettu, että komission huomioon ottamat objektiiviset kustannukset olivat kohtuuttoman korkeita, komission arviointiin vuoden 1998 avustuksen asianmukaisuudesta voisi mahdollisesti liittyä ilmeinen arviointivirhe. Esillä olevassa asiassa kantaja ei kuitenkaan ole osoittanut eikä edes väittänyt, että käytetyt objektiiviset kustannukset olivat liioiteltuja. Näin ollen on pääteltävä, ettei toinen väite ole perusteltu.

268 Kolmannessa väitteessään kantaja moittii komissiota siitä, että tämä on hyväksynyt periaatteellisesti sen, että asianomaisten palvelujen tarjoamista tuetaan, mikä merkitsee syrjintää Trasmediterránean ja muiden toimijoiden välillä.

269 Asianosaisten välillä ei tosin ole riitaa siitä, että myös Trasmediterránean väliaikaisen järjestelyn yhteydessä tarjoamista palveluista on säädetty asetuksessa nro 113/1998 ja että myös Trasmediterránean näiden palvelujen tarjoamisen osalta noudattamat vähimmäistariffit on vahvistettu asetuksessa nro 113/1998. On myös selvää, että asetuksessa nro 113/1998 ei säädetä mistään avustuksesta siinä tarkoitettujen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoamiselle sillä perusteella, että näiden palvelujen tarjoamisen osalta vahvistetut tariffit on katsottu riittäviksi kyseisten palvelujen tarjoamiseen liittyvien kustannusten kattamiseksi. Tämän perusteella ei kuitenkaan voida päätellä, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen hyväksyessään periaatteellisesti sen, että vuodelle 1998 maksettiin avustusta. Komissio on näet voinut kohtuudella katsoa, että Trasmediterránean hoidettavaksi annetun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoamisesta johtuvia kustannuksia ei katettu riittävästi asetuksessa nro 113/1998 säädetyillä tariffeilla. Tältä osin on korostettava, että kantaja väittää itse kyseisten tariffien olleen ilmeisen riittämättömiä asetuksessa nro 113/1998 säädettyjen palvelujen rahoittamiseksi.

270 Näin ollen ei ole tarpeen hyväksyä kantajan vaatimusta eri asiakirjojen esittämisestä niiden sen väitteiden tukemiseksi, jotka koskevat asetuksessa nro 113/1998 säädettyjä julkisen palvelun velvoitteita ja näihin palveluihin sovellettavia tariffeja.

271 Lisäksi toisin kuin kantaja väittää, se, että pelkästään Trasmediterránea on saanut avustusta vuodelle 1998, ei merkitse syrjintää muihin toimijoihin nähden. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan näet syrjintänä on pidettävä etenkin sitä, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia kohdellaan eri tavalla, minkä vuoksi tietyt toimijat joutuvat epäedulliseen asemaan muihin verrattuna ilman, että tällainen erilainen kohtelu olisi perusteltua merkityksellisten objektiivisten erojen vuoksi (yhdistetyt asiat 17/61 ja 20/61, Klöckner-Werke ja Hoesch v. korkea viranomainen, tuomio 13.7.1962, Kok. 1962, s. 615, 652; asia 250/83, Finsider v. komissio, tuomio 15.1.1985, Kok. 1985, s. 131, 8 kohta ja asia C-351/98, Espanja v. komissio, tuomio 26.9.2002, Kok. 2002, s. I-8031, 57 kohta).

272 Kantaja ei kuitenkaan onnistu osoittamaan, että muut toimijat kuin Trasmediterránea olisivat voineet hoitaa Kanarian saaristoon kuuluvien saarten välisiä laivayhteyksiä väliaikaisessa järjestelmässä vahvistettujen vaatimusten mukaan. Se ei myöskään osoita, että muut toimijat kuin Trasmediterránea ovat saaneet tehtävän tarjota näitä palveluja. Lopuksi se ei ole osoittanut, että muut toimijat kuin Trasmediterránea ovat todella tarjonneet näitä palveluja.

273 Näin ollen on katsottava, että Trasmediterránean ja muiden toimijoiden tilanteen välillä oli olemassa merkittävä objektiivinen ero ja että tämä objektiivinen ero riitti perustelemaan sen, että ainoastaan Trasmediterránea sai korvausta Kanarian saaristoon kuuluvien saarten välisten yhteyksien liikennöimisestä, jota se yksin hoiti.

274 Neljännessä väitteessään kantaja moittii komissiota siitä, että tämä on myöntänyt, että vuoden 1998 avustuksen määrällä katettiin yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoamiseen liittyviä kustannuksia, vaikka kyseisellä avustuksella on hyvitetty EY:n perustamissopimuksen määräysten vastaiseen tariffipolitiikkaan liittyvät liiketappiot.

275 Tältä osin on korostettava aluksi, että kantaja ei ole yksilöinyt niitä EY:n perustamissopimuksen määräyksiä, joita väitetyllä tariffikäytännöllä rikotaan. Tämän jälkeen vaikka oletetaan, että kantaja pyrkii väittämään, että Trasmediterránea on rikkonut EY 82 artiklaa, on todettava, että se tyytyy vain väittämään, että Trasmediterránea on soveltanut alennettuja tariffeja reiteillä, joilla se kilpaili kantajan kanssa, esittämättä kuitenkaan yksityiskohtaisemmin niitä syitä, joiden perusteella tätä käyttäytymistä on sen mukaan pidettävä määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä. Lopuksi vaikka oletetaan, että kyseinen tariffipolitiikka on määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä, kyseinen toteamus ei merkitse sitä, etteikö sitä riidanalaiseen päätökseen sisältyvää komission arviointia, jonka mukaan vuoden 1998 avustuksen määrä on tarkasti suhteutettu julkisen palvelun hoitamisesta aiheutuviin lisäkustannuksiin nähden ja näin ollen yhteensopiva EY 86 artiklan 2 kohdan kanssa, voitaisi enää pitää uskottavana. Koska on selvää, että Trasmediterránea ei ole saanut hyvitystä kaikista niistä tappioista, jotka ovat

aiheutuneet väliaikaisen järjestelmän yhteydessä tarjottujen meriliikenneyhteyksien hoitamisesta, vaan sen on pitänyt kattaa tästä tappiosta osa eli 850 miljoonaa ESP, on mahdollista, että kyseenalaistetusta tariffikäytännöstä aiheutunut tappio on jäänyt Trasmediterránean katettavaksi ilman, että sitä olisi hyvitetty jollakin tavalla vuoden 1998 avustuksella.

276 Näin ollen ei ole tarpeen hyväksyä kantajan vaatimusta, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on määrättävä komissio ja Trasmediterránea esittämään asiakirjat, jotka koskevat kyseisen toimijan kaupallisia käytäntöjä tietyillä reiteillä.

277 Edellä olevasta seuraa, ettei yksikään kantajan nyt käsiteltävänä olevan kanneperusteen viidennen osan tueksi esittämistä neljästä väitteestä ole perusteltu.

278 Toiseksi on tutkittava, onko riidanalainen päätös puutteellisesti perusteltu, kuten kantaja väittää, siltä osin kuin on kyse yhtäältä niistä kyseisten reittien kustannuksia koskevista konkreettisista seikoista, jotka on otettu huomioon arvioitaessa vuoden 1998 avustuksen määrää (ks. edellä 242 kohta), ja toisaalta niistä syistä, joiden perusteella komissio on katsonut, että valtiontukia koskevien sääntöjen soveltaminen ei estäisi Trasmediterránealle uskotun tehtävän hoitamista (ks. edellä 243 kohta).

279 Kyseisiin reitteihin liittyviä kustannuksia koskevien konkreettisten seikkojen väitetyn puuttumisen osalta riittää, kun korostetaan, että luottamukselliset tiedot sisältävässä riidanalaisessa päätöksessä, sellaisena kuin se on osoitettu Espanjan kuningaskunnalle ja josta kantajalla on jäljennös (ks. edellä 264 kohta), on tiedot, joiden kantaja väittää puuttuvan siitä riidanalaisesta päätöksestä, johon yleisöllä oli mahdollisuus tutustua. Riidanalaista päätöstä ei näin ollen ole tältä osin puutteellisesti perusteltu.

280 Väitetystä perustelujen puutteellisuudesta siltä osin kuin on kyse siitä, estikö valtiontukia koskevien yhteisön sääntöjen soveltaminen Trasmediterráneaa hoitamasta tehtäväänsä, on korostettava, että riidanalaisessa päätöksessä todetaan selkeästi ja yksiselitteisesti ne syyt, joiden johdosta komissio on katsonut, että kyseisten sääntöjen soveltaminen estäisi Trasmediterránealle uskotun tehtävän hoitamisen. Se näet toteaa aluksi, että sen tarkistamiseksi, oliko Trasmediterránealle tarpeen maksaa korvausta niiden kustannusten johdosta, jotka sille oli aiheutunut sille uskotun tehtävän täyttämisestä, komission on tutkittava, onko olemassa muita toimijoita, jotka tarjoavat Trasmediterránealle myönnettyjä palveluja vastaavia palveluja. Se toteaa tämän jälkeen, ettei kukaan muu toimija tarjonnut tällaisia palveluja Kanarian saaristossa vuonna 1998. Se huomauttaa lopuksi, että saatu avustus, joka on määritelty valtiontueksi, on täysin oikeassa suhteessa kyseisen julkisen palvelun velvoitteen täyttämisestä aiheutuneisiin lisäkustannuksiin nähden. Näiden seikkojen perusteella on katsottava, että vuoden 1998 avustus, joka olisi valtiontukia koskevien sääntöjen perusteella pitänyt kieltää, oli tarpeen Trasmediterránealle väliaikaisen järjestelmän yhteydessä uskottujen palvelujen tarjoamisen varmistamiseksi. Riidanalaista päätöstä ei näin ollen ole tältä osin puutteellisesti perusteltu.

281 Edellä olevasta seuraa, että neljän aikaisemman osan tavoin nyt käsiteltävänä olevan kanneperusteen viidettä osaa ei voida hyväksyä. Kanneperuste on näin ollen hylättävä perusteettomana.

282 Edellä oleva huomioon ottaen kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Pyynnöt näytön hankkimisesta

283 Niiden pyyntöjen lisäksi, jotka kantaja on tehnyt nimenomaisten tosiseikkojen selvittämiseksi, sellaisena kuin niitä on tutkittu edellä eri kanneperusteiden

yhteydessä, kantaja on tehnyt myös muita asiakirjojen esittämistä koskevia pyyntöjä yksilöimättä kuitenkaan niitä nimenomaisia tosiseikkoja, joita näillä toimenpiteillä on tarkoitus tukea. Näin ollen on katsottava, että kyseiset pyynnöt eivät ole ratkaisevia yhteisöjen tuomioistuinten harjoittaman laillisuusvalvonnan kannalta. Kyseiset pyynnöt on tämän vuoksi hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

284 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

285 Työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan väliintulijana oleva Espanjan kuningaskunta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu toinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) **Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.**

3) **Espanjan kuningaskunta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Pirrung Meij Forwood

Pelikánová Papasavvas

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä kesäkuuta 2005.

H. Jung J. Pirrung

kirjaaja laajennetun toisen jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt ..... II - 2038

I Yhteisön oikeuden säännökset ..... II - 2038

A Asetus (ETY) N:o 3577/92 ..... II - 2038

B Asetus (EY) N:o 659/1999 ..... II - 2039

C Yhteisön suuntaviivat meriliikenteen valtion tuelle ..... II - 2040

D Yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa annettu tiedonanto ..... II - 2040

II Espanjan oikeuden säännökset ..... II - 2041

A Kuninkaan asetus nro 1876/78 ..... II - 2041

B Kuninkaan asetus nro 1466/1997 ..... II - 2045

C Asetus nro 113/1998 ..... II - 2045

Tosiseikat ..... II - 2046

I Vuoden 1978 sopimus ..... II - 2046

II Kantajan kantelut ja vuoden 1978 sopimuksen kannalta aiheellisia toimenpiteitä koskeva ehdotus ..... II - 2048

III Kanarian saaristoon kuuluvien saarten välisiä reittejä koskeva väliaikainen järjestely ..... II - 2050

Riidanalainen päätös ..... II - 2051

Asian käsittelyn vaiheet ..... II - 2054

Asianosaisten ja väliintulijan vaatimukset ..... II - 2056

Tutkittavaksi ottaminen ..... II - 2057

I Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ..... II - 2057

II Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2060

Pääasia ..... II - 2064

I Vuoden 1997 avustus ja loppuselvitystä varten myönnetty avustus ..... II - 2065

A Perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva kanneperuste ..... II - 2065

1. Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ..... II - 2065

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2066

B EY 88 artiklaa sovellettaessa tehtyjä arviointivirheitä koskeva kanneperuste II - 2068

1. Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ..... II - 2068

a) Ensimmäinen osa ..... II - 2069

b) Toinen osa ..... II - 2073

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2076

a) Ensimmäinen osa ..... II - 2076

b) Toinen osa ..... II - 2078

II Vuoden 1998 avustus ..... II - 2081

A EY 88 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste ..... II - 2081

1. Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ..... II - 2081

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2086

B Kanneperuste, joka koskee EY 86 artiklan 2 kohdan rikkomista ja perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ..... II - 2089

1. Ensimmäinen osa, joka koskee julkisen vallan toteuttaman toimen puuttumista ..... II - 2090

a) Asianosaisten ja väliintulijan väitteet ..... II - 2090

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2092

2. Toinen osa, jonka mukaan julkisen palvelun velvoitteita ei ole määritelty täsmällisesti ..... II - 2093

a) Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ..... II - 2093

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2095

3. Kolmas osa, joka koskee julkisen palvelun todellisen tarpeen puuttumista ..... II - 2097

a) Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ..... II - 2097

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2100

4. Neljäs osa, joka koskee tarjouskilpailun järjestämättä jättämistä ja perustelujen puutteellisuutta ..... II - 2103

a) Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ..... II - 2103

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2106

5. Viides osa, joka koskee vuoden 1998 korvauksen epäasianmukaisuutta ja perustelujen puutteellisuutta ..... II - 2106

a) Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ..... II - 2106

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2112

Pyynnöt näytön hankkimisesta ..... II - 2117

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 2118